

**TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ
İNSAN HAKLARINI İNCELEME KOMİSYONU
ÇOCUK HAKLARI ALT KOMİSYONU
TUTANAKLARI**

-----0---

24 Nisan 2025 Perşembe

-----0---

KONU

-TBMM'nin açılışının 105'inci yıl dönümü ile 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı dolayısıyla Konya Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi, Ankara Büyükşehir Çocuk Meclisi ve Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Afyonkarahisar Çocuk Hakları İl Komitesi üyeleriyle görüşme

24 Nisan 2025 Perşembe
BİRİNCİ OTURUM
Açılma Saati: 14.17
BAŞKAN: Radiye Sezer KATIRCIOĞLU(Kocaeli)

----- 0 -----

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sayın milletvekilleri, sevgili çocuklar ve kıymetli hazırun; hepinizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyorum.

Bugünkü Komisyon toplantımıza hoş geldiniz.

Bugün, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında yalnızca bir Komisyon toplantısı gerçekleştirmeyeceğiz, aynı zamanda milletimizin bağımsızlık ve egemenliğini simgeleyen çok özel bir günü birlikte kutlayacağız. Gazi Mustafa Kemal Atatürk millet iradesinin tecelligâhı Gazi Meclisimizin açılış tarihini yani 23 Nisanı yalnızca ülkemizin çocuklarına yani sizlere değil tüm dünya çocuklarına armağan etmiştir ve bu bayram dünya çocuklarına armağan edilen ilk bayram olarak tarihe geçmiştir. Bu, ülkemizin çocuklara ve demokrasiye verdiği önem açısından dünyaya da örnek olmuştur.

Sevgili çocuklar, Gazi Mustafa Kemal Atatürk Meclisimizin kuruluşuyla milletimizin iradesini sizlere, bizlere emanet etmiştir. Bizler de bu emaneti taşıırken millî iradeye, demokrasiye ve milletimizin değerlerine sadakatle hizmet etmeyi bir şeref vesilesi sayıyoruz.

Yirmi üç yıl boyunca gerçekleştirdiğimiz tüm demokratik hedefler sadece Türkiye için değil tüm masum coğrafyalardaki çocuklar için, insanlar için hayata geçmiştir çünkü şunu biliyoruz: Türkiye'nin güçlenmesi demek, Gazze'de akan kanın durması demektir. Türk çocuğunun yüzünün gülmesi demek, dünyada hangi ırktan ve hangi renkten olduğuna bakılmaksızın tüm çocukların gülmesi demektir. Bizler, siz evlatlarımızı sadece Türkiye'nin değil, dünyanın geleceğine hazırlayacağız. Daha adil bir dünya için bizler bir adım attık sizler bunu hayata geçireceksiniz çünkü Türkiye Yüzyılı ancak çocuklarımızın hayalleriyle, ülkemizin hedefleriyle bütünleştğinde gerçeğe dönüşecektir. O yüzden hayallerimizi büyük tutalım, kimsenin hayallerimizi sınırlamasına izin vermeyelim. Bizler bugün burada emanetçiyiz, yarın bu koltuklarda sizler oturacaksınız, bizler gelecek yüzyılın taşlarını döşedik, bunu gökyüzüne yükseltecek olan yine sizlersiniz. Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın söylediği gibi "Sevgili çocuklar sizler Türkiye Yüzyılı'nın mimarları olacaksınız." Ben de şimdi geleceğimizin mimarlarına sözü bırakıyorum.

Tekrar Komisyon toplantımıza hoş geldiniz, Türkiye Büyük Millet Meclisimize sefalar getirdiniz.

Sözleri size bırakacağım. Yalnız bana bir not ilettiler, Konya Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisinden gelen çocuklarımız erken ayrılacaklarmış, yolları uzun olduğu için ilk sözleri onlara bırakmak istiyoruz. Sonrasında eğer böyle bir özel durumu yoksa Afyon -Ankara zaten ev sahibi sayılır, sık sık Komisyonumuza geliyor- sonra Ankara Büyükşehir Meclisinin çocuklarıyla toplantımıza devam ederiz diye düşünüyorum.

Bu sebeple şöyle başlayalım: Elimde bir not var, Büşra Nur Geçer.

Buyurun.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ BÜŞRA NUR GEÇER - Öncelikle merhaba, ben Büşra Nur Geçer.

Size şöyle bir sorum olacak: Yapay zekânın eğitime entegrasyonu hakkında ne düşünüyorsun?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Çok kısa, net bir soru ama cevabı oldukça geniş ve derin, çok anlamlı bir soru. Elbette teknolojinin, bilimin gelişmesi bizler için çok çok önemli. Hem çocukların gelişimi hem ülkelerin teknolojilerinin gelişiminde çok önemli katkılar sağlayacak ama yapay zekâ hayatımızı kolaylaştırdığı kadar bazı sorunları da problemleri de... Özellikle daha korumasız olan çocuklarımız için bir tehlike oluşturabiliyor yani faydaları var ama dikkatli kullanmazsak zararları var. Bununla ilgili uluslararası çalışmalar şunu göstermiş: "Dijital bağımlılık" dediğimiz bir sorun ortaya çıkmış sadece yapay zekâyla değil dijital ortamların gelişmesiyle birlikte. Bunun ilgili dijital bağımlılık, çok küçük çocuklar dijital ortamlara, sanal ortamlara maruz kaldığında sanal otizm, özellikle yapay zekânın çok sık kullanılmasıyla birlikte "beyin çürümesi" diye tanımlanan bir durum ve beraberinde aslında çok sık gördüğümüz, sizlerin de etrafınızda yaşadığınız "dikkat eksikliği" dediğimiz rahatsızlıklara yol açtığını görüyoruz. Bunlar ilk etapta bizim karşılaşılabileceğimiz eksi yönlerini ama bizim hayatımızı kolaylaştıran, çok önemli katkılar sunan özellikleri var. Mesela neler yapılabilir? Bunları sizler kullanıyorsunuzdur ama burada bir kere daha ifade etmek istiyorum: Mesela zorlandığınız ders konularında bu yapay zekâ robotları sizlerin işinizi kolaylaştıracak, yabancı dil öğrenirken özellikle sohbet ortamlarındaki yapay zekâ robotları yine sizlere çok büyük avantaj sağlıyor. Bir de otizmlili çocukların becerilerini geliştirmede yapay zekâların da çok büyük bir önemi olduğunu, bir aktif rol üstlendiğini biliyoruz. Ödev yaparken malum, zaten çok bizim işimizi ve sizlerin işlerini kolaylaştıran bir yönü var. Problem çözme, mantıklı düşünme, analitik becerileri geliştiren uygulamaları mevcut. Aynı zamanda bunların hepsini doğru kullandığımızda aslında bizim hem kariyerimizi hem geleceğe hazırlanmamızı hem ülkemizin geleceğini hem de kendi yaşamımıza hazırlanmamızda önemli önemli avantajlar sağlıyor ama o risklerden daha az önce bahsettim. Burada yapay zekâ, aslında sosyal medya mecralarının çocukların üzerindeki riskinden daha büyük bir taşıyor. Kişisel veriler dediğimiz görüntülerimiz de dâhil olarak bizim bilgilerimizin, görüntülerimizin çok kötü anlamlarda kullanıldığını biliyoruz ve uygun olmayan içeriklerle çocuklarımız karşı karşıya kalabiliyor. Bununla ilgili bir zarar, tehlike ve tehdit var, bunlara dikkat etmemiz gerekiyor. Bizim tavsiyemiz ve Komisyonumuzun da ana konularından biri bu yasama yılında, dijital mecralar, internet ortamları, sanal ortamlardaki çocukları bekleyen tehditlerle ilgili bir düzenleme yapmak. Bütün milletvekilllerimizle bu konu üzerine ekim ayından beri kafa yoruyoruz, raporumuz bitmek üzere. İlerleyen zamanlarda diğer sorularda da bunlara gireceğim, çok vakit almamak için bunu söylemem gerekebilir.

Aynı zamanda, ülkemizde Ulusal Yapay Zekâ Stratejisi geliştirilmiş, bununla ilgili bir strateji yapılmış. Millî Eğitim Bakanlığımız, öğretmenlerimizin yapay zekâ teknolojilerini öğrenmeleri ve kullanmaları noktasında destekler veriyor. Aynı zamanda, Bireysel Öğrenme Platformu kurulmuş, aslında birçok çalışma var. Burada kısaca özet geçiyorum, sizlere daha detaylı,

daha kapsamlı bir şekilde bu cevaplar verilecek, daha teknik, daha altı açılan şeyler. Komisyonumuzun çok uzamaması için soruların cevaplarını kısaca vereceğiz.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ben de bir katkı sunabilir miyim izin verirseniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Tüm soruları cevaplayıp ondan sonra mı versek, nasıl yapalım?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Tamam, cevap verin, ben de bir katkı sunmak isterim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli milletvekili arkadaşlar, değerli -Ankara, Konya ve Afyon, herhâlde üç ilimizden var, unuttuğum varsa özür diliyorum- çocuk meclisleri; hoş geldiniz. Hepinize saygı ve hürmetlerimi sunuyorum.

Bayramımız da kutlu olsun değerli arkadaşlarım.

Soru güzel bir soru. Burada yararları ve zararlarını söylemek isterim Değerli Büşra kardeşim. Öncelikle yararları açısından verimliliği artırır; iki, tarafsız veri analizi yapar; üçüncüsü, bürokratik engelleri azaltır ama bunun yanında, Değerli Başkanın düşüncelerine aynen katılıyorum ancak burada yapay zekânın entegrasyonu açısından insan hakları, hukuk devleti, kamu yararı açısından da denetlenebilir olması lazım. Eğer insan hakları açısından, hukuk devleti açısından, kamu yararı açısından denetlenemiyorsa burada sıkıntı yaratır ve aynı zamanda, bu yapay zekâ bizim gibi otoriterleşen ülkelerde otoriterleşmenin de aracı olur. Bunların da bu şekilde sakıncaları var.

Teşekkür ediyorum, saygılarımı sunarım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Kürşat Alp Özyer, Konya Büyükşehir Çocuk Meclisinden gelen çocuğumuz.

Buyurun.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ KÜRŞAT ALP ÖZYER - Sayın Vekilim, öncelikle teşekkür ederim söz hakkı verdiğiniz için.

Benim sorum şöyle: Çocuk haklarının çocuklara uygulamalı olarak öğretilmesi için neler yapılabilir?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Çok güzel bir soru. Yine, Komisyonumuzun bu konuda çalışması var.

Komisyonumuz 2019 yılında yeni kurulmuştu, geçen dönem, 27'nci dönemde, yine, Komisyon Başkanlığı bana tensip edilmişti, arkadaşlarımızla birlikte güzel çalışmalar yapmaya gayret ettik. Çalıştığımız alanlardan biri de buydu. UNICEF'le bir çalışma protokol imzaladık, o protokolün içinde de bu konu vardı. Biliyorsunuz, çocuklar ya da herhangi birimiz ama özellikle çocuklar haklarını bilirse haklarını daha iyi koruyabilirler ve ona göre hayatlarını daha iyi planlarlar düşüncesiyle yola çıktık. Aramızda hukukçu milletvekillerimiz var, biliyorsunuz, hukuk dili ağırdır, çocukların anlayacağı dile getirebilmek, çocuk diliyle özetlemek üzere bazı ana çalışmalar yaptık. Size -masanın üstünde- verdiğimiz çantaların içinde de bu çalışmamız var. Anayasa'yı çocuk diliyle görsel bir şekilde daha özetleyerek, sade bir dile getirerek çevirdik. Çocuk Koruma Kanunu ve Meclisin çalışma biçimini, Meclisin nasıl çalıştığını, neler yaptığını anlatan üç ayrı kitapçık çalışmamız oldu ve bunu biz 81 ildeki tüm çocuklarımıza ulaştırmaya gayret ettik. Aynı şekilde, Kamu Denetçiliği dediğimiz, Ombudsmanlık denilen çok önemli bir kurumumuz var. Bu Kurumumuz da çocukların kendi haklarını öğrenmesi noktasında aynı şekilde böyle kitapçıklar hazırladı ve o kitapçıkları da mümkün olduğunca bütün çocuklara dağıtıyor. Aynı zamanda internet ortamında da bunlara ulaşabileceğinizin de altını çizmek istiyorum. Böylelikle çocukların kendi haklarını, kendileriyle ilgili konuları rahatlıkla öğrenebileceği, aklına takılan sorulara cevap alabileceği mekanizmalarla -zaten Meclise başvurabiliyorsunuz, komisyonlara başvurabiliyorsunuz- Kamu Denetçiliğine de bu anlamda başvurabilirsiniz.

Şimdilik bunları söyleyebiliriz ama arkadaşların eklemek istediği başka şey varsa... Bu konuda aslında yeni çalışmalar yeni başlamış olup bunu geliştirmenin, daha yaygın hâle getirmenin, çocukların bu konuda farkındalığını artırmanın bizim Komisyonumuzun ana gündemlerinden, ana amaçlarından biri olduğunu da ifade etmek istiyorum.

ELİF ESEN (İstanbul) - Değerli Başkanım, benim küçük bir ilavem olabilir izniniz olursa.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Tabii ki.

ELİF ESEN (İstanbul) - Kıymetli arkadaşlarım diyorum ben de size çünkü sizi çok seviyorum çocuklar. Öncelikle hoş geldiniz. Ben de İstanbul Milletvekili Elif Esen. Hem sevgi hem de saygıyla ben de sizleri selamlıyorum.

Çok güzel bir soruydu bu. Meclisimizin de yapmış olduğu çalışmalar var ama tam bu konuyla ilgili şunu ilave edebilirim: Biz geçen sene çocuk haklarına yönelik bir oyun oynattık burada misafir gelen çocuklarımıza. "Mecliste Çocuk Hareketi" diye partilerüstü bir sivil inisiyatif başlattık. Farklı partilerden milletvekillerinin de gönüllü olarak dâhil olduğu ve aynı zamanda toplumda akademisyenlerle, sivil toplumla, hukukçularla iş birliği yapan bir inisiyatif bu yani bir dernek, bir vakıf gibi işleyen bir sistem düşünebilirsiniz. Buraya gönüllü olan hukukçular bize çocuk haklarını çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak bir oyun önerdiler. Biz de geçen yıl Dünya Çocuk Hakları Günü'nde çocuklarımızı misafir ettik Mecliste ve bu oyunu -kart oyunu- hep beraber oynadık. Belki bir sonraki 23 Nisanda Çocuk Komisyonumuzla birlikte yeniden böyle bir uygulamayı hep birlikte yapabiliriz, buna yönelik çalışmalarımız devam ediyor. Çünkü neden? Her çocuğun fırsat eşitliğiyle büyümesi için gayret gösteriyoruz ve Türkiye'de hiçbir çocuk geride kalmadan, nitelikli bir şekilde büyümeli diyoruz. Onun için de haklarınızı bilmeniz, haklarınıza sahip çıkmanız ve bu alanı delemek kişi ya da kurumlar olursa en başta sizin kendi tedbirlerinizi, kendi önlemlerinizi ya da en kolay tabiriyle "hayır" diyebilmeniz, talep edebilmeniz için haklarınızı bilmeniz gerekiyor.

Tekrar hoş geldiniz, sizleri burada görmek bizleri çok mutlu etti.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sağ olun.

Buyurun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben de hoş geldiniz diyorum. Sizleri burada görmek çok güzel ve çok heyecan verici.

Çocuk haklarını uygulamalı olarak nasıl öğrenebileceğinize dair planlarımızı sordunuz. Ben bu sorunun çok değerli bir soru olduğunu düşünüyorum. Bu soru özünde bana bir uygulamayı hatırlattı. Sayın Başkan, dilerseniz kendi iç çalışmamızdan küçük bir örnekle bunu uygulamalı olarak çocuklara gösterebiliriz. Mesela şöyle bir şey oldu çocuklar: Kısa bir zaman önce Komisyonumuz çocukların yasal mecralardaki çalışmalarının diğer ülkelerdeki örneklerini incelemek üzere bir Japonya ziyaretinde bulundu fakat bu Japonya ziyaretini ben bir Komisyon üyesi olarak sosyal medyadan gördüm. Şimdi bunu uygulamalı olarak Başkanla konuşuyorum, bu tavrı eleştirdiğimi söylüyorum. Evet, bu seyahat sonrasında bize bir geri bildirimin yapılmadığını da iletiyorum ve burada bu eleştirilerimi Başkana anlatıyorum, bunun bir hak olduğunu düşünüyorum ve bu hakkı talep ederken eleştirilerimi de Başkana uygulamalı olarak iletiyorum. İlgili raporların bildirilmesi gerektiğini düşünüyorum ve iletişim dilini açık tutarak, barış dilini açık tutarak fakat var olan haksızlığı da dile getirerek uygulamalı ve eleştirel olarak aslında yaşananları dile getirebileceğimizi, hakkımızın ne olduğunu bildiğimiz takdirde bununla ilgili önce iletişim yolunu açık tutarak, ardından ilgili mekanizmaları devreye geçirerek bizim görev dâhilimizde olan, sorumluluğunuzda olan, hakkımız olan meselelerde açık bir şekilde, cesur bir şekilde iletişim kurup hak savunuculuğu yaparak bu meseleyi çözümlendirebiliriz. Tabii, biz bunu detaylı olarak konuşacağız ama küçük bir uygulama olması açısından da -sizler de sormuşsunuz madem- bu şekilde hakkımızı, çocuk haklarını, insan haklarını savunacak, kendimize dair sözümüzü söyleyecek, çekinmeden varlığımızı ortaya koyacak yollar, yöntemler bulabiliriz.

Çok teşekkür ediyorum.

Sizleri tekrar burada görmenin çok umut verici, heyecan verici olduğunu belirtmek istiyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim değerli arkadaşlar.

Öncelikle sizlerden ben özür diliyorum, adımı söylememiştim; Mahmut Tanal, avukatım, Şanlıurfa Milletvekiliyim. Tabii ki çocukların öğrenme hakkı açısından söylememde hiçbir mahzur yok zaten bakıyorsunuz burada, listelerde her arkadaşımızın hangi siyasi partinin üyesi olduğu da açık ve net belli.

ELİF ESEN (İstanbul) - Ama gönüllü milletvekilleri de var, beni göremiyorlar mesela orada.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Evet, gönüllü milletvekili arkadaşımız var, işte bu da bir hak ihlali açısından...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Düzenli bir şekilde her Komisyon toplantısına da geliyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Çocuk hakları aktivistidir değerli vekil arkadaşımız yani biz de aktivistiyiz ama onun kadar değil, onun da hakkını teslim etmek lazım.

Şimdi, burada soru güzel. Mesela sınıflarınızda ne yapıyorsunuz? İşte, sınıflarda öğretmenden öğrenci söz istiyorsa, söz verilmeyorsa: "Hocam, neden bana söz vermediniz?" Bu, bizim Anayasa'mızdaki çocuk hakları sözleşmesindeki söz isteme hakkı, düşünce ve ifade özgürlüğü hakkı, uygulamalı. Aynı şekilde kimseye zorbalık uygulanamaz. İşte, öğrenciler arasında bir ayrımcılık yapılmaması açısından uygulamalı bir örnek, herkese eşit davranılmalı. Ne olur? Örneğin öğretmen bana söz verdi, başka birine vermedi: "Hocam, neden Mahmut Tanal'a söz verdiniz de Büşra kardeşimize söz vermediniz veyahut da Özyer Bey kardeşimize niye söz vermediniz?" Bunlar uygulamalı olan örnekler.

Mesela müzik, resim, tiyatro, bunlar neyle olabilir? Sanatla, çocuğun sanata erişim hakkı açısından bunlar uygulamalı yapılabilir. Drama dediğimiz, yine aynı şekilde sanatla ilişkili. Bir gün doktor, bir gün uygulamalı olarak avukat, hak savunuculuğu veya milletvekilliği nasıl yapılır? Bu şekilde yapılabilir. Yani burada, aslında hayatın ta içinde ama tabii ki siz şu anda Türkiye Büyük Millet Meclisindesiniz ve çocuk meclislerindesiniz, aslında çok önemli bir görev ifa ediyorsunuz, sizi de kutluyorum. Şu anda sizin akranlarınız olan, Konya'dan gelen öğrenci arkadaşlarımız daha iyi bilirler, mevsimlik tarım işçileri bölgenizde vardır, o öğrenciler şu anda tarlada mesela. Onlar şu anda eğitim hakkından yoksun bırakılmış durumda, barınma hakkı, enerji hakkı, beslenme hakkı ihlal edilmiş durumda. İşte bu şekilde, bu arkadaşlarımız neden okulda değil? Buna ayrımcılık mı dersiniz, yoksulluğun yarattığı eşitsizlik mi dersiniz, adaletsizlik mi dersiniz, uygulaması bu. Mesela, şimdi, siz Konya'ya giderken yol üzerinde çadırları göreceksiniz, işte buyurun size uygulamalı çocuk hakları ihlali.

Teşekkür ediyorum, sağ olun, saygılar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - 23 Nisan dündü, Meclisin kuruluşunun 105'inci yılı çocuklar yani bir asrı devirmişiz, beş yıl da 2'nci asırdan almışız. Bu Meclis kurulduğu günden beri komisyon toplantılarının, genel kurullarının, yerelde yani ülke içindeki, yurt dışındaki inceleme ziyaretlerinin nasıl olacağı hem iç yönetmelik olarak yazılmıştır hem de tahammülleri oluşmuştur.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Konsantrasyonunuzu bozduysak özür dilerim.

İşte bu da uygulamalı bir hak ihlaliydi özür diledik yani.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sağ olun nezaketiniz için.

Türkiye Büyük Millet Meclisinde, böyle bir kurumda haber verilmeden, duyurulmadan, paylaşılmadan yapılması mümkün değil, hepsi belli bir prosedüre, belli bir işleyişe tabidir, burada hiçbir ayırım yapılamaz zaten uygulama buna izin vermez. Bu anlamda, biz, tabii ki kendi diğer komisyon toplantımızda bu konuları çalışacağız.

Tabii, uygulama örneklerinde, yapılan eleştirilerde, yaptığımız her çalışmada samimiyeti çok önemsiyoruz. Özellikle ben şahsım ve Komisyon Başkanı olarak da bunu ifade etmek istiyorum. Yapıcı eleştirilere, katkı sağlayıcı, düzenleyici eleştirilere ya da yeni önerilen şeylere her zaman açık olduğumuzu belirtiyorum ve özellikle çocuklarımız siyasetin çok daha ötesinde ele alınması gereken bir husus olduğu için, çalışmalarımızı bu konuda yapmamız benim önceliğim, bütün arkadaşlarımızın da böyle olduğunu düşünüyorum; bunun da altını özellikle çizmek istedim.

Ayşe Şevval Özatay...

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ AYŞE ŞEVVAL ÖZATAY - Size sorum şu şekilde olacak: Çevreyi korumayı okulda öğreniyoruz ama bu bilgiyle ne yapacağımızı tam olarak bilemiyoruz. Türkiye Büyük Millet Meclisinin çevre bilincini çocuklara kazandırmak için eğitimle ilgili özel projeleri var mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Yine, gerçekten şahane bir soru, gerçekten yüreğimizi pır pır ettiren, geleceğe daha umutla bakacağımız sorulardan biri. Çocuklarımızın bu konularda böylesine hassas olması, Mecliste bu konuyu dile getirmesi bizim göğsümüzü kabartıyor ve geleceğe daha umutla bakıyoruz. Benim de şahsımda, kendi özel yaşamımda da ve diğer arkadaşlarımın da öyle olduğunu biliyorum; çevre bilinci, iklim, tabiat, doğa, hepsi bizim öncelikli, hassas olduğumuz noktalar. Bu konuda da Komisyonumuz önemli çalışmalar yapıyor, özellikle Meclisimizde bu konuda ihtisas komisyonları ve araştırma komisyonları kuruluyor, bu konuyla ilgili çalışmalarını yapıyor. İklim değişikliğiyle ilgili bir araştırma komisyonumuz bitti -çok daha yeni- raporu tamamlanmak üzere; zaten Meclis sayfasına girdiğinizde onlara rahatlıkla ulaşacaksınız. Sadece rapor düzenlemekle kalınmıyor -onun altını özellikle çizmek istiyorum Meclisin işleyişiyle ilgili bir dipnot olarak- buradaki raporlardaki öneriler, tavsiyeler, kanuni düzenlemeler, işte bir iç tüzük düzenlemesi, yönetmelik ya da bir proje yapıyla ilgili şeyler hayata geçiriliyor; bunun da özellikle altını çizmek istiyorum.

Biliyorsunuz, Çevre ve Şehircilik Bakanlığımız vardı, çok yakın zamanda iklim de eklenerek Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı olarak kapsamı değiştirildi, ismi böyle konuldu ve çalışma alanı genişletildi ve bunun da altını özellikle çizmek istiyorum. Bu konuda Türkiye olarak, devlet olarak, Hükümet olarak, Meclis olarak çok büyük bir hassasiyetimiz var. Mesela, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığımızın projelerine bakmak gerekirse, Çevre ve Çocuk Akademisi kurulmuş Bakanlığımızın içinde. Biliyorsunuz, EBA'nın özellikle Covid döneminde farkına vardık, böyle bir yapının, bir kurumun ne kadar önemli olduğunun çünkü Covid'de hazır olduğu için çok faydasını gördük ve geliştiriliyor; bu anlamda bir çalışma var.

Çevre farkındalığı eğitimleri yapılıyor, 250 bin öğrenciye bu duyarlılığı kazandırmak üzere projeler hayata geçiyor. Millî Eğitimin aynı zamanda Çevre Dostu 1000 Okul Projesi var. Çok kısa geçiyorum, bunları detaylı olarak sizlere not olarak ileticeğiz, sizlere gelecek. Millî Eğitim Bakanlığı çevre, eğitim ve iklim değişikliği dersini ortaokullarda müfredata ekleyerek... Az önce bahsettiğimiz gibi, çocuklarda bu bilincin gelişmesinin çok önemli olduğunu görüyoruz. İşte, geri dönüşüm, su tasarrufu gibi birçok alt başlığı içinde taşıyan bir konu. Bence çocukların burada bilinçli olması, anne ve babaya da aslında bu bilinci aşılamak noktasında, domine olması, lokomotif olması noktasında önemli olduğuna inanıyorum; çevremde de bunu görüyorum.

Aynı zamanda, Cumhurbaşkanımızın değerli eşi Sayın Emine Erdoğan'ın da bu konuda bir çalışması var, Sıfır Atık Projesi. Biliyorsunuz, bu Sıfır Atık Projesi çok başarılı oldu ve Birleşmiş Milletlerden dünyaya örnek bir proje olarak kabul gördü ve Türkiye'de de bunun uygulamaları zaten başarılı oldu ve dünya ülkeleri de bu anlamda bunu uyguluyorlar; bunun da altını çizmek istiyorum.

Hep birlikte, hem devlet hem Hükümet hem toplum hem Meclis sivil toplum örgütleriyle birlikte çevre bilincinin oluşması ve bunun hayata geçmesi için birlikte ve bütünleşerek hareket etmenin toplumsal meselelerde kıymetli olduğunun burada altını çizmek istiyorum, kısaca böyle cevap verebilirim.

Sayın Tanal Vekilimizin tekrar bir sözü var herhâlde.

Buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli arkadaşlar, arkadaşlar diyoruz, kusura bakmayın, sizler de arkadaşlarımızıyorsunuz, öyle hitap ediyorum sizlere.

Şimdi, soru çok güzel bir soru. Evet, teorik olarak öğreniyoruz ama uygulamada biz bu çevre bilincini, çevre bilgisini nerede kullanacağız? Size örnek, böyle aspirin gibi, hap gibi bilgi veriyorum. Mesela Konya'mızda çok fazla fırın var, lokanta var, eğer bacasından kül parçaları çıkıyorsa, sis çıkıyorsa çevreyi kirletiyorsa, Anayasa 56'ya göre sağlıklı bir çevrede herkesin yaşama hakkı var; bu bilgiyi burada kullanabilirsiniz, bir.

İki, çöplerimizi eğer belediye toplamıyorsa, işte, sağlıklı bir çevrede yaşama hakkı açısından çevreyi kirletiyor.

Üçüncüsü, mesela -biraz önce Japonya gezisinden Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım bahsetti- Japonya'da, insanların kötü alışkanlıkları -içmediğim için rahatlıkla söyleyebilirim; tabii, içen arkadaşlar beni eleştirebilirler, onlara da ben saygı duyarım- sigarayla ilgili... Ben kötü alışkanlık diye nitelendiriyorum ama içenlere de saygı duyuyorum tabii ki.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Uzmanlar öyle söylüyor.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Tabii, tıbben de öyle deniyor.

Onun için elbette, Japonya'da dışarıda bile her yerde sigara içemezsiniz açık alanlarda. Yani sigarayı elinize alıp siz meydanda yürürken, caddede yürürken içemezsiniz, içilen belirli alanlar var. İşte buyurun, bu, çevre bilinci açısından uygulanabilir.

Temiz su... Mesela, kim bize temiz suyu getiriyor? Belediye bize getiriyor. Eğer o içtiğimiz su temiz değilse, kokusu varsa şikâyet etme hakkınız var. Güzel bir şey söyledi Başkanımız; Kamu Denetçiliği Kurumuna, çocukların 18 yaşında olmasa dahi -değilsiniz, zaten çocuk tanımı 18 yaşına kadar, Değerli Meclis Başkanlarımız çok daha iyi biliyorlar, sizler de iyi biliyorsunuz- 18 yaşına kadar olan her arkadaşımızın anne babasının muvafakatini alma şartı yok, kendi başına da Kamu Denetçiliği Kurumuna şikâyet edebilirler. Nasıl şikâyet edebilirsiniz? Bulunduğunuz yerin kaymakamlığına, valiliğe internet üzerinden yapabilirsiniz, mektupla yapabilirsiniz; şikâyet yolları çok farklı yani rahat, o konu da basitleştirilmiş durumda.

Aslında burada güzel bir şey söylediniz; kitapta yazan çevrecilik değil, davranışa dönüşen çevre sevgisi dünyayı esasen kurtarır, sözün özü bu. Bir de sadece kitaplardan öğrenerek değil uygulamayla da bu olur. Çevrenizde, mesela, bilmiyorum, bu belediyelerin kurdukları çöp şeyleri var mıdır, fabrikaları var mıdır? Onun bacalarında filtre yoksa veya çimento fabrikalarında filtre yoksa ne yapıyor o? Çevreye zarar veriyor. Fabrikanın veyahut da işte kurulan çöp fabrikasının baca filtresi olmadığı için çevreyi kirletiyor; efendim, şikâyet edip buna müracaat edip engelleyebilirsiniz. En pratik örneği şu, bizim Ceza Kanunu 184'üncü maddesinde diyor ki: "Eğer konut izni alınmamışsa elektrik vesaire verilmez." Niye o konut izni isteniliyor? Oturduğumuz evlerdeki konut izni, maksat; bir, güvenli mi; iki, çevreye uyumlu mu, çevre güvenliğini tehlikeye sokuyor mu? Bunların hepsinin aslında teorik olarak uygulamasının birer örneği bu şekilde var. Bilmiyorum, soru sahibi olan arkadaşımıza doyurucu cevap verebildi mi? Yani bir hukukçu olarak bunları uygulamada böyle yaşıyoruz.

Teşekkür ederim, saygılarımı sunarım.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkürler.

Devam ediyoruz.

Konya Büyükşehir Meclisi Başkanı aramızda aynı zamanda, Talut Kerem Cengiz.

Buyurun.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ BAŞKANI TALUT KEREM CENGİZ - Sayın Vekilim, öncelikle Konya heyeti adına merhabalar.

Soruma geçiyorum: Türkiye Büyük Millet Meclisinde çocuklarla alakalı neler yapılmakta ve planlanmaktadır?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buna cevap vermeden önce, aslında, siz de Konya Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi olarak neler yapıyorsunuz, belki kısa bir bilgi de verebilirsiniz.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ BAŞKANI TALUT KEREM CENGİZ - O zaman ben direkt konuşmama geçiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, ondan sonra da biz cevap verelim.

Kaçıncı sınıftasınız?

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ BAŞKANI TALUT KEREM CENGİZ - 7'nci sınıftayız.

Sayın Meclis, ben Konya Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi İkinci Dönem Başkanı ve Konya Anadolu İmam Hatip Lisesi Proje Ortaokulunun Çocuk Meclisi Temsilcisi Talut Kerem Cengiz. Sizleri en içten duygularla selamlayarak konuşmama başlıyorum.

Çocuk Meclisi, Konya Büyükşehir Belediye Başkanımız Uğur İbrahim Altay tarafından Gençlik Şube Müdürlüğü Medeniyet Okulu Projesi kapsamında 18 Mart 2022 tarih, 2022/210 sayılı Karar'la hayata geçirilen bir projedir. Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi, biz çocukların da yaşadığımız şehrin yönetimine katılmak ve kendi adıma kararlar almayı sağlamak amacıyla kurulmuş bir topluluktur. Konya Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi, 31 ilçemizden belediye meclis üyesi oranında katılan üyeye toplamda 130 temsilci öğrenciden oluşmaktadır. Kendine güvenen, tarihini ve milletini benimseyen, sadece yaşadığı şehre değil devlete ve millete yararlı olmak için çabalayan, sosyal, bilinçli bireyler yetiştirmek amacıyla kurulan meclisimizin işleyiş ve çalışmalarından sizlere kısaca bahsetmek istiyorum: 2022-2023 yılları arasında Birinci Dönem Çocuk Meclisi görevini yürütmüş, 2023 yılı itibarıyla İkinci Dönem Çocuk Meclisi çalışmalarına başlamıştır. Meclisimiz 1 başkan, 2 başkan vekili, 6 yönetim kurulu üyesi, 3 kâtip üye, 115 üye olmak üzere toplam 130 öğrenci ve 31 koordinatör öğretmenden oluşmaktadır. Meclis olarak birçok toplantı, komisyon çalışmaları, atölye çalışmaları, geziler, sosyal etkinlikler ve en önem verdiğimiz, şehre katkı sunduğumuz proje yarışmaları gerçekleştirdik. Toplantılarımızda bütün arkadaşlarımız eşit söz hakkına sahip olduğu için hepimiz bir mecliste kendimizi ve yaşadığımız çevreyi nasıl temsil edebileceğimizi öğrendik ve aynı zamanda bizler için çağrılan, alanında uzman konuşmacılar sayesinde çocuk hakları, iklim değişikliği ve çevre bilinci, afet yönetimi gibi konularda bilgi sahibi olduk. Kurduğumuz komisyonlarla yaşadığımız ilçelerde gördüğümüz problemleri ve çözümlerini dile getirme fırsatını bulduk. Büyükşehir Belediyemizin "Konyalı Gençler Ecdadın İzinde İstanbul Gezisi"ne katılarak bizler de ecdadımızın mirasını yakından tanıdık. Köklerimiz bulunduğu Bilecik şehri ziyaretimizle bir devletin temellerinin atıldığı şehri keşfettik. Şimdiye kadar gerçekleştirdiğimiz Konya içi ve Konya dışı onlarca gezi, kamp etkinliği, söyleşilerle hem gezip görerek öğrenme fırsatı bulduk hem de arkadaşlarımızla sosyalleşme fırsatı bulduk. Aynı zamanda çocuk meclisi olarak Cumhurbaşkanımız Sayın Recep Tayyip Erdoğan, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Cumhurbaşkanı Sayın Ersin Tatar, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanı Sayın Numan Kurtulmuş ve Büyükşehir Belediye Başkanımız Sayın Uğur İbrahim Altay'la karşılama programlarına katıldık ve kendileriyle tanıştık.

Her dönem gerçekleştirilen proje yarışmalarımızdan ve bize sağladığı faydalardan sizlere ayrıca bahsetmek isterim: Çocuk meclisi proje yarışması, bütün temsilci öğrencilerimizin takımlar kurarak katılabildiği, teknoloji ve sosyal medya kullanımı, iklim değişikliği ve çevre, akıllı şehirler, kültür ve dil, spor ve bunların alt başlıklarından oluşan konulardan birini seçip kendimize, yaşadığımız çevreye ve vatandaşlarımıza katkı sunmak amacıyla çalışmalar yürüttüğümüz bir etkinliktir. Bu yarışma sayesinde temel olarak sorunlarımıza, beklentilerimize çözüm bulma odaklı çalışmaktayız ve verilen ödüllerin yanı sıra yeni fikirler ortaya koymaya çalışıyoruz. Yarışma sonucunda dereceye giren projelerimizi Konya Büyükşehir Belediyesi Sosyal İnovasyon Ajansı birimi ve Kapsül Teknoloji Platformu birimi tarafından danışmanlık alarak geliştirmek ve uygulamaya geçirmek için çalışmalarımıza devam etmekteyiz. Bizler bu sayede, her gencin katılma hayali olan TEKNOFEST için altyapı çalışmalarımızı yürütüyoruz. Unutmayalım ki her alanda hür bir Türkiye için elimizi taşın altına koymamız gerekmektedir. Düşmanlarımızın bir birim çalıştığı yerde bizim on birim çalışmamız gerekir, bu durum da yalnızca fedakârlıklarla mümkündür.

Konuşmamın sonunda, Gazze'de ve Doğu Türkistan'da olanların katliam olduğunu bildirmekteyim. Zira insanların elinden en temel hak olan yaşama hakkı alınmaktadır. Çoğu çocuk eğitim hakkından mahrum bırakılmaktadır. Bu durum bizleri çok derinden üzmektedir. Konuşmamı Gazze nezdinde, Aliya İzzetbegoviç'in "Bizi toprağa gömdüler fakat tohum olduğumuzu bilmiyorlardı." sözüyle bitirmek istiyorum.

Aziz milletimizi saygıyla ve sevgiyle selamlıyor, konuşmamı burada sonlandırıyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkür ederim.

Buyurun.

YÜKSEL SELÇUK TÜRKOĞLU (Bursa) - Çok kıymetli misafirler, çocuk meclislerinin değerli temsilcileri; hoş geldiniz Türkiye Büyük Millet Meclisine.

Sayın Başkanım, kıymetli milletvekilleri; tabii, Afyon'dan da bir ekip gelmiş değil mi, doğru... Ben de bir Afyon damadı olarak hususen size bir kez daha hoş geldiniz diyorum.

Öncelikle tebrik ediyorum Başkanım yani sunumunuzu da tebrik ediyorum, çalışmalarınızı da. Biz de sizin gibi düşünüyoruz ve inanıyoruz, bundan yana endişeniz olmasın. Dünyanın her yerinde nerede zulüm varsa, insanlık suçu varsa hepsinin bitmesi için de... Biz aynı zamanda İnsan Hakları İnceleme Komisyonunun alt komisyonuyuz -bizim asli işimiz- bu tür, insanlığa karşı işlenmiş suçlarla, insanlığa karşı işlenmiş soykırım gibi ağır suçlarla da bir şekilde mücadele etmek bizim hususen de görevimiz, tercihimiz de değil.

Ben direkt sorunla alakalı bir şey söyleyeyim: Vallahi, çocuklar, ben bir öğretmenim, uzun yıllar tabii hem öğretmenlik yaptım hem de çocukların haklarıyla alakalı Bursa'da -ben Bursa Milletvekiliyim- çalışmalar yaptım. Ciddi sorunları var çocuklarımızın, şimdi bunları tek tek saymayacağım ama Türkiye Büyük Millet Meclisinde gerçekten bu sorunları çözmeye yönelik, sizin ihtiyaçlarınızı karşılamaya yönelik ciddi bir çalışma olmadığını ne yazık ki söylemek zorundayım; bu gerçekte de sizin yüzleşmeniz lazım. Mesela, okullarda ciddi bir beslenme sorunu var çocuklarımızın. Ben bu işin Bursa'da örnek çalışmasını yaptım sendikacıyken, süt içemeyen çocuklarımızla alakalı. Özellikle dezavantajlı bölgelerde çocuklarımızın yüzde 70'e yakınının hiç süt içmediğini tespit ettik; bugün de bu rakamlar aşağı yukarı dezavantajlı bölgelerde böyle. Okul yemeği verilmesi gerekiyordu, verilemedi; anaokullarında ücretsiz yemek çıkacaktı, çıkmadı; "Köy okulları açılın." dendi... Mesela, biz muhalefet partileriyiz, bu konularla alakalı sürekli taleplerde, araştırma önergelerinde, kanun tekliflerinde bulunduk, ilgili bakanlıkların bütçeleri konuşulurken komisyonlarda dile getirdik, hiçbir kabul olmadı. Suça sürüklenen gençler... Düşünebiliyor musunuz, 2024 yılında 180 bin çocuğumuzun adli sicilde dosyası var veya hüküm almış, 180 bin. Bundan daha büyük tehdit ve tehlike olabilir mi?

Bundan sonra da tabii ki haklarınızı öncelikle kendiniz arayacaksınız, doğru. Sorgulamayı mutlaka yapmanız lazım; irdelemekten, araştırmaktan, sorgulamaktan, sormaktan hiçbir zaman geri adım atmamanız lazım. Biz de Türkiye Büyük Millet Meclisinde -önceliğimiz tabii ki 23 Nisan, sizin bayramınızda bugünler daha da bir anlamlı ve önemli- sizin haklarınız için mücadele edeceğiz ama şimdilik şunu söyleyebilirim ki şu ana kadar kayda değer, elle tutulur, sorunları çözecek, mesela eğitimde fırsat eşitliğini sağlayacak bir girişim bile Türkiye Büyük Millet Meclisinde yapılmadı, yapılmadı. Mesela, benim seçim bölgem Bursa'da bir ilçe var, bütün eğitim çağındaki çocukların yarısından çoğu özel okulda. Düşünün, şehrin diğer taraflarındaki çocuklarla... Özel okullar, özel eğitim kurumları ile devlet okulu kurumlarının arasındaki başarı oran farkını biliyorsunuz, söylememe gerek yok, her sınavda gün gibi ortaya çıkıyor. Bunu gidermeye yönelik hiçbir şey yapamadık ve hepimizi aynı sınava soktuk. Sen her gün 50 tane deneme sınavını çözdün, sınava girdin; senin yaşının hayatında ilk defa, o da okul yaptıysa bir deneme sınavı kitapçığında optik formunu orada görerek aynı sınavda yarışmak zorunda kaldı; bunların hepsinin farkındayız. Oysaki eğitim, bizim, öncelikle devletin nitelikli, kamusal, parasız, eşit olarak sizlere sağlamak zorunda olduğumuz en temel hakkınızdır. Eğitim hakkı istediğimiz düzeyde değil, mücadele ediyoruz.

Sizleri burada görmekten dolayı çok mutlu oldum. Geleceğiniz, bahtınız, bütün çocuklarımızın bahtları açık olsun; ayaklarınıza sağlık.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Vekilimizin bahsettiği konularda -ileride sorular var- çocuklarımız soru soracak. Büyük bir ihtimal, onun içinde de...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, ufak bir açıklama yapabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Ama biz daha şeyin cevabını veremedik ki.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yok, şeyle ilgili...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Çocukları bugün dinleyeceğimiz bir gün olduğu için... Talut Kerem Cengiz'in sorusuna cevap veremedik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İşte, o soruyla ilgili.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Tamam, ben bir cevap vereyim, ondan sonra siz ekleme yapın isterseniz, öyle yapalım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Peki, olur.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Bugün çocukları dinlemeye geldik. Bu konular, sizin sorduğunuz, soracağınız sorular aslında bizim çalışma alanlarımızın en başında geliyor. Sadece Alt Komisyonumuz olarak değil, Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında ihtisas komisyonları bu konuyu çalışıyor. Evet, bizim size verdiğimiz o kitapçıkta Meclisin çalışma sistemini göreceksiniz yani muhalefet partilerinin Meclisteki çalışma şeklini, iktidar partisi milletvekilleri grubunun çalışma şeklini hep birlikte göreceksiniz. Çocukla ilgili sorunlarda, konularda -araştırma komisyonu kurmak- bu konuyla ilgili önergeler verildiği zaman birçok konuyla ilgili araştırma komisyonu kuruldu. Çok yeni kurulan bir araştırma komisyonunun da başkan vekilliğini yaptım, yeni bitti, raporu yazılıyor, çocuğu her türlü istismardan ve şiddetten korumaya yönelik bir araştırma komisyonuydu ve bununla ilgili birçok araştırma komisyonu kuruluyor. Tabii, bir bardağın boş tarafını ortaya koymak var; bizim çocukla ilgili hedeflerimiz bardak tamamen dolu olacak şekilde çalışmalarımızı yapmak. Tekrar ifade etmek istiyorum: Çocuğa yönelik konularda, toplumsal meselelerde yapıcı eleştirilere katkı sağlayan, yol açan, kolaylık gösteren, bir üst limite taşıyan çalışmalara her zaman kapımız açık, her zaman destekçiyiz; bunu ifade etmek istiyorum.

Talut Kerem Bey, çalışmalar için, verdiğiniz bilgiler için tekrar teşekkür ederim. Çok güzel ifade ettin. Bakın, gurur duymamız lazım, Meclisimizle gurur duymamız lazım. Neden? Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak Anayasa'nın 10'uncu maddesini sizlere hatırlatmak istiyorum burada. Orada diyor ki: "Çocuklar, yaşlılar, engelliler, harp ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle malul ve gaziler için alınacak özel tedbirler eşitlik ilkesine aykırı sayılamaz." Bu bir pozitif ayrımcılık ilkesidir. 26'ncı Dönemde, Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu Başkanlığım döneminde -burada kadınları da ilgilendiren bir pozitif ayrımcılık olduğu için- birçok parlamento ziyaretinde, dünya ülkelerinin parlamentolarıyla, anayasalarıyla yaptığımız çalışmaları da gördüğümüzde bir ilk olduğunu buradan ifade etmek istiyoruz. Bunun hayata geçmesi için de hep birlikte işte burada çalışmalarımızı sizlerle birlikte yapıyoruz hem Hükümet olarak hem yürütme olarak hem de yasama olarak, bunu da ifade etmek istiyorum. Daha iyisini yapmak için, zaten o yüzden siz bugün buradasınız; beraber yapacağız, beraber çözeceğiz.

İleride cevap verecektim ama kısaca, dipnot olarak, unuturum diye söylemek istiyorum. Millî Eğitim Bakanlığı ile Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının iş birliğinde bir çalışma var. Çok yaptığımız şey var ama hemen bir noktasal cevap olacağı için söylemek istiyorum: Taşınmalı eğitim uygulaması kapsamında okulların bulunduğu merkezlere taşınan çocuklara -özellikle hani "kırsal" dediği için- öğle yemeği verilmektedir. Daha birçok var, onu ileriki sorularda ben açıklayacağım, sonra yazılı olarak da sizlere bilgi vereceğim. Sizlerin önerisi de olacaktır "Bunu şöyle yapalım, böyle yapalım." diye Çocuk Meclisi olarak. Diğer il komitesinden gelen arkadaşlarınızla birlikte, onları da Komisyon olarak hayata geçirmenin bizim birinci önceliğimiz olacağını ifade etmek istiyorum.

Yine, Sayın Tanal'ın bir sözü vardı, ondan sonra diğer çocuğumuza söz vereceğim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim Değerli Başkanım.

Değerli Cengiz Bey arkadaşımızın "Türkiye Büyük Millet Meclisi çocuklarla ilgili ne yapıyor?" sorusuna cevap için söz aldım ben. Teşekkür ediyorum sorunuz için.

Şimdi, burada, Türkiye Büyük Millet Meclisinde çocuk haklarıyla ilgili çok değişik komisyonlarda çalışmalar yapıyor ancak bu çalışmalar dağınık. Bu çalışmaların dağınık olması nedeniyle aslında çocukların üstün yararı açısından geçmişte biz kanun teklifi vermiştik, demiştik ki: Nasıl İnsan Hakları İnceleme Komisyonu devamlı görev ifa ediyorsa, nasıl Anayasa Komisyonu, Adalet Komisyonu devamlı görev ifa ediyorsa Çocuk Hakları Komisyonu da geçici kurulmasın, o da sürekli devam etsin ki en azından çocukların üstün yararı açısından bu devamlı olsun, nerede bir sorun varsa oraya gidilsin. Aslında gerek Ankara'daki gerek Konya'daki gerekse Afyon'daki çocuklarımız şanslı. Ben dezavantajlı bir bölgenin Milletvekili Mahmut Tanal, Cumhuriyet Halk Partisi Milletvekili, Şanlıurfa Milletvekiliyim. Şanlıurfa'da 1'inci, 2'nci sınıfları tek öğretmen, aynı sınıfta okutuyor. 3'üncü, 4'üncü sınıfları aynı sınıfta, tek öğretmen okutuyor. Hatta bazı yerlerde 1'inci, 2'nci, 3'üncü, 4'üncü sınıfları tek öğretmen okutuyor. Mesela, bizde 35 bin öğretmen kontenjanı var; bunun 13 bini kadrolu, 10 bini sözleşmeli, diğeri ücretli. Siz buralara göre şanslısınız. Bunlarla ilgili değerli Başkanımız dedi ki: "Çantalarınıza biz çalışmalarımızı koyduk, muhalefetin de koyduk." O çantalarınızda muhalefetin hiçbir şeyi konulmuş değil çocuklar, o konuda bilginiz olsun.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Öyle bir şey demedim.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama öyle bir cümle sarf ettiniz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Öyle kullanmadım.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yok, öyle bir cümle sarf ettiniz; tutanaklarda var, kayıtlarda da var.

Şimdi orada, evet, bu konulan çalışmalarda yine Komisyon olarak önceki Komisyon üyeleri ve şimdikilerin de katkıları var. Onlar, oraya konulan iktidarın değil, hepimizin iradesinin ürünüdür arkadaşlar, bilginiz olsun.

Teşekkür ederim, saygılar sunarım.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Sayın Başkanım, değerli arkadaşlar; hepiniz hoş geldiniz.

Ben bir öneride bulunmak istiyorum Sayın Başkanım.

Mustafa Yavuz ben, AK PARTİ Bursa Milletvekiliyim.

Bugün biz çocuklarımızı, evlatlarımızı, gençlerimizi dinlemeye geldik. Önce onların sorularını tüm olarak alıp ondan sonra milletvekili arkadaşların gerek soruya cevap gerekse görüş bildirme kısmının yapılması olursa herhâlde reflekslerimizden kurtulmuş oluruz ve biraz daha çocuklarımızı fazla dinlemiş oluruz diye düşünüyorum.

Teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, ben de aynı düşüncedeyim. Zamanı iyi yönetmek adına, çocukların da sabrını zorlamamak adına topluca not alırsak sorularımızı, çocukların sorduğu sorularla ilgili topluca cevap veririz sonunda. Çocuklarımızın dikkatini ve sabrının da sınırını zorlamamış oluruz. Onlar da Meclise karşı hani, çalışma şartlarımızı da biraz tecrübe etmiş olabilir.

Ben şunu söyledim Sayın Tanal: Meclisin çalışmasıyla ilgili çocuk diliyle özetlediğimiz kitapçıkta muhalefetin yapabileceği, yaptığı şeyler yani Meclis İhtüzüğü'nde hakları, iktidar partisinin, hepsi belirtilmiş dedim. Sizin hani çalışmalarınız var, bizim var, sizin yok falan gibi bir şey söylemedim. Bir yanlış anlaşılma olmasın, kayıtlara girsin diye altını çizmek istedim.

Şimdi, Yağız Aras Gürbüz'ün bir sorusu var. Hemen kısaca ben söz vereceğim, ondan sonra, tamamı bitince, diğer milletvekili arkadaşlarımızın topluca ekleyecekleri şeyler olacak.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ YAĞIZ ARAS GÜRBÜZ - Öncelikle söz hakkı verdiğiniz için teşekkür ederim.

Sorum şu: Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak 81 ilimiz birlikte çocuk Meclisi kurup çocuklarımızın talep ve önerileri dinlenerek eğitim hayatlarına katkı sağlanabilir mi?

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Çok güzel bir öneri.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Yağızcığım, çok teşekkür ederim.

Sizi tebrik ediyoruz, gerçekten güzel bir fikir. Bunu hem kendi Komisyon içindeki milletvekillerimizle hem de Meclis Başkanımızla -İnsan Hakları Komisyonunun altında kurulmuş bu Komisyon- İnsan Hakları Komisyon Başkanımız Derya Hanım'la konuşalım. Bunun organizasyonunu nasıl yapacağımızı bir düşünelim. Zaten bildiğiniz üzere, bugün aramızda da var, il çocuk komiteleri var Aile Bakanlığımızın içinde kurulmuş. Onlar zaten her ilde mevcutlar, onlar her yıl yaptıkları toplantıda kendi aralarında aldıkları kararları Meclise, Aile Bakanlığına, ilgili bakanlıklara sunarlar; biz de çalışma takvimimizi onun üzerinde gerçekleştiririz ama bunu daha aktif hâle çevirebilmek için biz de buna bir kafa yoralım, zihnimizi bu anlamda çalıştıralım.

Yiğit Eren Karabacak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Başkanım, bununla ilgili cevap verdiniz, biz de bir katkı sunabilir miyiz?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sonunda yapalım dedik Sayın Tanal.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - E, o zaman siz de sonunu bekleyin. Eşitlik...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - O zaman cevap vermeyelim mi?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İşte, bakın uygulamalı eğitim bu arkadaşlar. Dediniz ya: "Çocuk hakları uygulamalı..." Şimdi işte, eşitsizlik bu. Biraz önce işte benim vurguladığım bu. Mesela öğretmeniniz birine söz verdi, diğere vermedi...

MELİHA AKYOL (Yalova) - Vah, vah; konuşmadınız mı?

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi, Başkan kendisi konuşuyor, diyor ki: "Biz size söz vermiyoruz." Bu eşitsizliktir, o zaman tüm sorulara ya Başkan da cevap vermeyecek ya biz de cevap vereceğiz.

MELİHA AKYOL (Yalova) - Çocuklar görüyorlar zaten, çok iyi tanımış olurlar.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yani bu şekilde ben nasıl hakkımı savunuyorsam, siz de hakkınızı böyle savunacaksınız uygulamalı çocuk hakları açısından.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, kendi fikrini söyledi Sayın Tanal.

Buyurun, Yiğit Eren Karabacak.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Şimdi, böyle devam edecek miyiz, etmeyecek miyiz Başkan?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Böyle devam edelim, zamanı yönetemeyiz, Meclis...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama biz kabul etmiyoruz böyle, bu, eşitsizliktir.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Eşitsizlik değil, toplantının sonunda konuşacaksınız.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - O zaman siz de bekleyin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - O zaman kim cevap verecek? Başkan olarak...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Efendim, toplu, birlikte siz cevap verin, sonra geri kalanına biz katkıda bulunalım. Ama siz kalkıp cevap vereceksiniz, eksik olanı biz tamamlayacağız; öyle şey olmaz. Yani Başkansınız diye... Bunu adaletli yönetin.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, Yiğit Eren Karabacak, buyurun.

KONYA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ YİĞİT EREN KARABACAK - Teşekkür ederim.

Ben, son olarak size ve Komitemize şu soruyu yöneltmek istiyorum: İlkokullarda sınavlar kalktı, malumunuz, LGS ve üniversite giriş sınavlarının kalkacağıyla ilgili zaman zaman söylemler oluyor. Sınavlar kalkacak mı? Kalkacaksa ne zaman?

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Yiğit Eren, sınav sistemi konusunda çocukların ne kadar meraklı ve kaygılı olduklarını hem sizlerden hem de kendi ailemizden, çocuklarımızdan, torunlarımızdan biliyoruz, sizleri anlıyoruz. Sınavların kaldırılmasıyla ilgili zaman zaman tartışmalar, konu üzerinde konuşmalar oluyor. Bu, çok boyutlu bir konu ve eğitim sisteminin daha adil, yetenekleri daha iyi ölçebilen bir yapıya kavuşması hepimizin ortak arzusu. Meclis olarak da sınav baskısının azalması, çocukların sadece test başarılarıyla değil, yetenekleriyle değerlendirilmesi için Millî Eğitim Bakanlığıyla istişarelerimizi yürütüyoruz. Bu köklü değişiklikler zaman alıyor yani bunu çok iyi, dikkatli planlamak, uygulamak gerektiğini düşünüyoruz. Merak etmeyin, bu çalışmalar dünyadaki diğer uygulamalarla birlikte planlanıyor. Zaten aslında ciddi değişiklikler yapıldı, bunları da sizlerle konuşarak devam edeceğiz.

Şimdi, Ankara Büyükşehir Belediyemizin Meclisi...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Özür dilerim, ufak bir söz verebilir misiniz Başkanım?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sonunda cevap verelim dedik.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ama sonunda... Size sorular verilmiş, cevap da elinize verilmiş, onu okuyorsunuz; böyle bir açıklama mı olur? Buyurun, önünüzde...

MELİHA AKYOL (Yalova) - Çok ayıp, ne kadar ayıp, ne kadar ayıp.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Ne ayıbı? Orada işte, gözümüzün önünde. Soruları vermişsiniz, cevabı okuyor oradan.

MELİHA AKYOL (Yalova) - O konuya verdiği ciddiyettir, önemlidir.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Olur mu öyle şey? Yani gazeteciler nasıl yapıyor, aynıını yapıyor. Soru verilmiş, cevabı okunuyor orada.

MELİHA AKYOL (Yalova) - Çocukların gözünün önünde ya, yazık, ne kadar yazık.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Niye bize soru verilmiyor? Soru orada değil mi? Bunun ayıbı mı var? Ayıp olan bu sistem. Ayıp olan yaptığınız bu uygulama. "Ayıp" diyorsunuz bir de bana. Ama "ayıp" dedi, ayıp olan bu. Soru oraya verilmişse, cevap verilmişse diğer milletvekillerine niye bu sorular verilmiyor? Böyle bir şey olabilir mi?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Değerli arkadaşlar, toplantı işletme yönetimi sistemiyle ilgili, Komisyon Başkanının aldığı bir karar var, zamanı doğru yönetebilmek... Çocuklar Konya'ya dönecek.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Yönetin Başkanım. Size sorular veriliyor, soruları da bize dağıtacaksınız. Cevaplar size veriliyor, cevapları da bize dağıtacaksınız. Bu doğru değil. Buyurun, okuyun siz de önünüzdeki cevap.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Cevaplarına ben çalıştım. Kendim oturdum, çalıştım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Sayın Başkan, ben bir söz hakkı talep ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sözümü bitirmedim Sayın Vekilim, sözümü bitireyim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Ben de bitiremiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Bakın, demin de söyledim, yüz beş yıllık bir kurum ve Mecliste komisyonların nasıl çalışacağıyla ilgili belirlenmiş teamüller, yazılı olanlar var, yazılı ve yazılı olmayan kurallar var. Bu kapsamda da Komisyon Başkanının alacağı, inisiyatif kullanabileceği şeyler var. Burada hakka, hukuka, adaletle dikkat ederek toplantıyı en verimli şekilde yönetmek Başkanın iradesindedir, vekiller de bu konuda destek olurlar. Konuşmayın, cevap vermeyin değil, sonunda bütün soruları vermek... Zaten Komisyonumuz hep böyle çalışmıştır, diğer komisyonlar da böyle çalışmıştır. Zaten başta verdik ama baktık, zamanı yürütemiyoruz. Yani eğer öyle bir anlayışım olsaydı, başta izin vermezdim, değil mi? Baktık, yönetemiyoruz, iş başka bir tarafa gidiyor. Daha 5'inci çocuğumuz konuştu, 8 çocuk daha var. Meclis çalışıyor, bir yandan Genel Kurul var, oraya ineceğiz, başka çalışmalarımız var.

MELİHA AKYOL (Yalova) - Başka programımız var.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Zaman yönetimi de çocuklara aslında kendi hayatlarındaki başarıları için önemli olduğunu...

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Değerli Başkanım, çocuklar konuşsun, biz konuşmayalım, en sonundaki sorulara siz cevap verin, geri kalanını... Çocuklar için bir döksün, dinleyelim onları.

MELİHA AKYOL (Yalova) - Bugün çocuklar çok konuşsun.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Uzlaşabiliriz yani.

Bir söz hakkı alabilir miyim çok kısa, çok konuşmadım, bu 2'nci.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Çok kısa, çok kısa...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şimdi, çocuklardan biri sanıyorum dedi ki: "81 ildeki çocukları bir araya getiren bir Meclis kuralım ve çocukların sözü orada konuşulsun." Şimdi bu Meclis zaten böyle bir Meclis değil mi? 81 ilden vekiller buradalar ve sözlerini kuruyorlar. Bu kapsayıcılığı ben bu Komisyona da öneriyorum yani vekillerimiz konuşsunlar, farklı sesleri ifade etsinler.

Zaman yönetimi, o konuda haklısınız, zaman yönetimi açısından problemler var; o zaman uzlaşalım, yeni bir yöntem bulabiliriz ama mesele şu: 81 ili kapsamak değil mi?

Bu, çok önemli bir şeydi, çok teşekkür ediyorum, bize bir kez daha bunu hatırlattığın için, senden bir kez daha kapsayıcılığı hatırladık, öğrendik; çok teşekkür ediyorum.

Dolayısıyla bizlerin sözlerimizi söylememiz gerekiyor, gelecek buluşmalarda da umuyorum burada yine sizleri görmek isteriz; Afyon'u, Konya'yı, Ankara'yı, Diyarbakır'ı, Mardin'i, Van'ı da görmek isteriz, Trabzon'u da görmek isteriz, Aydın'ı görmek isteriz ancak bu şekilde ortak bir yaşamı kurabiliriz ancak bu şekilde herkes kendi düşüncesini, dilini, rengini ifade edebilir. Dolayısıyla ben kapsayıcılık vurgusu yapmak istiyorum.

Tanal'ın önerisine de katılıyorum, bence soruları alalım çocuklardan, ardından siz başta cevaplayın, ardından biz cevap verelim, belki böyle bir konsensüse ulaşabiliriz; çocuklar için de iyi bir demokrasi örneği olmuş olur.

ELİF ESEN (İstanbul) - Sayın Başkanım, söz alabilir miyim?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun.

ELİF ESEN (İstanbul) - Belki bir müjde niteliğinde olabilir. Tüm vekiller her an Mecliste, Genel Kurulda -görmüş olabilirsiniz Genel Kurulu, gezdiniz mi bilmiyorum, sizin okulunuzdaki sınıflarınız gibi hep beraber çalıştığımız alan-olamayabiliyoruz, o yüzden buradaki vekillerimiz duymamış olabilirler; biz bu açıklamayı, bu daveti yaklaşık iki gün önce yaptık, çocuk hareketinin danışma kurulunun bir önerisiydi bu, dedik ki: "Çocukların güncel sorun ve ihtiyaçlarını Türkiye Büyük Millet Meclisinde kurulacak bir çocuk parlamentosuyla çocuklar çalışsın, Türkiye'nin dört bir yanından çocuklar gelsinler, kendi sorun ve ihtiyaçlarını biz vekillere açıklasınlar, beraber çalışalım, bir yıl boyunca çalışsın bu Parlamento, bu bir yılın sonunda da çocukların güncel sorun ve ihtiyaçlarına güncel çözüm üretecek kanunları hep beraber yapalım. Kanun tekliflerinde bu konuyu, çocuk konusunu partilerüstü görelim ve iktidar ve muhalefet milletvekilleri hep beraber o kanun tekliflerini çocukların yararına, çocuklar için değer üretmek için Meclisten geçirelim." diye ben önerimi sundum Başkanım. Çocuk Hakları Komisyonu Başkanı olarak size burada tekrar yinelemiş olayım. İnsan Hakları Komisyonu Başkanımız Derya Yanık Hanımefendi ve elbette bunun taşıyıcısı Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanımız Numan Kurtulmuş'un da -çok kıymetli bir beyefendi- bu konuyu sahipleneceği ve çocuk hareketi gibi bütün partilerden milletvekillerinin gönüllü olduğu bir sivil inisiyatifin bu önerisini -üssüne bugün burada da önerildi- artık yapmak -dinimizde "farz" denilen bir ifade vardır- neredeyse Türkiye Büyük Millet Meclisi için bir görev oldu, çok önemli olduğunu düşünüyorum. Bu talebimizi de burada kıymetli vekillerim arasında Sayın Başkanımıza sunmuş olayım. Sosyal medya hesabından da -elifesende- bu teklifin videosunu görebilirsiniz, iki gün önce yaptım bu konuşmayı Meclis kürsüsünden.

Çok teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Biz teşekkür ederiz.

Güzel bir öneri, inşallah bizler de beraber bu konu üzerinde çalışacağız.

Miray Eroğlu...

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ BAŞKANI MİRAY EROĞLU - Türkiye Büyük Millet Meclisi İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu Çocuk Hakları Alt Komisyonu Başkanı Sayın Radiye Sezer Katircioğlu, sayın milletvekilleri, Konya ve Afyonkarahisar'dan başkentimize gelen, çocuk hakları için çalışan sevgili arkadaşlar; hepinizi saygıyla selamlıyoruz.

Ben Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi 29'uncu Dönem Başkanı Miray Eroğlu. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin yürürlüğe girdiği 1995 yılında kurulmuş olan Türkiye'nin en köklü çocuk meclisi olan Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisimizin 29'uncu dönem üyeleri olarak bizler çocukları da yakından ilgilendiren her konuda tavsiye kararları almayı sürdürmekteyiz. Bu dönem aldığımız kararları ve komisyonlarımızda gündeme getirdiğimiz konuları da bir dosya hâlinde Başkanlığınıza sunmak isteriz.

Atamızın "Çocuklarımızı artık düşüncelerini hiç çekinmeden açıkça ifade etmeye, işten inandıklarını savunmaya alıştırmalıyız." sözlerini bir kez daha vurgularken; ebeveynlerin, öğretmenlerin, tüm idarecilerin çocuk hakları konusunda eğitilmeleri ve çocukların sorunlarına çocuklarla birlikte çözüm bulunması gerektiğini düşünüyorum. 23 Nisanlarda çocukların makamlara oturtulması geleneği gibi yetişkinlerin de bir günlüğüne okul sıralarında oturmalarını ve bir günlüğüne çocuk olmalarını istiyorum.

23 Nisan, Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerinin atıldığı, halkın egemenliğinin ilan edildiği çok özel bir gündür; aynı zamanda Mustafa Kemal Atatürk'ün biz çocuklara armağan ettiği bir bayramdır, geleceği temsil eden nesillere duyulan güvenin en güzel ifadesidir.

Bu duygu ve düşüncelerle, izninizle sorumu da yöneltmek isterim: Özellikle çocuklar arasında gittikçe artan akran zorbalığı ve çocuk şiddeti konularına çözüm amacıyla Komisyonunuzun çalışmaları var mı ve ne gibi önleyici tedbirler planlanmaktadır? Bu anlamda, hepimizi çok derinden etkileyen Mattia Ahmet Minguzzi'yi de anmak isterim ve suçluların da en kısa zamanda cezalandırılmalarını dilerim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkür ederim Miraycığım.

Yaptığınız çalışmalar için de ayrıca tebrik ediyorum. Öneriniz de çok güzeldi. Bir günlüğüne çocuk olmak, çocukların koltuğuna oturmak, hepimizin çocukluğumuza dönmesi, hepimize iyi gelecek aslında hem fiziksel hem psikolojik olarak, biraz daha farklı bir açıyla yaklaşmamıza sebep olacaktır, iyi gelecektir biz büyüklere diye düşünüyorum.

Miraycığım, bu konu gerçekten bizleri de çok derinden etkileyen, Komisyon olarak da kafa yordüğümüz bir konu. Dijital mecralarda çocukları bekleyen tehditlerle ilgili bu yasama yılında çalıştığımız bir rapor çalışması var; onun içinde akran zorbalığı da var, dijital mecralardaki yani sanal ortamlardaki akran zorbalığı. Ama aynı zamanda Dilekçe Komisyonumuz var ihtisas komisyonu, o, bu konuda sadece "akran zorbalığı" başlığı altında toplantılarını yapıyor, raporu bitmek üzere. Biz de heyecanla ve

merakla bekliyoruz raporun sonuçlarını, çıktılarını da takip ediyoruz. Onda da bize düşen bir görev olursa, Komisyonumuzun yapması gereken bir şey olursa, milletvekillerimizle de ilgili çalışmamız gerekirse onu da hayata geçireceğimizi buradan ifade etmek istiyorum.

Tabii, biliyorsunuz, bu toplumsal meselelerde, insanı ilgilendiren meselelerde sadece kanuni düzenlemeler yetmiyor; zihinsel dönüşümler, bu konuda bir toplum bilincinin oluşması, toplumun içselleştirilmesinin kanunun da hayata geçmesinde, başarılı olmasında önemli bir faktör olduğunu ifade etmek istiyorum. Ayrıca, "Güvenli Okul, Güvenli Gelecek" projesi gibi birtakım projeler bu konuya aslında çözüm bulmaya gayret ediyor. İnşallah, ihtiyacımız olmaması dileğiyle, böyle bir zorbalıkla karşı karşıya kalırsak, kalırsanız, Alo 183 -hızlıca geçiyorum- Alo 112 gibi çağrı merkezleri 7/24 -kayıtlara girsin, bilgi notunuzda olsun diye ifade etmek istiyorum- kendinizi kötü hissettiğinizde ya da bir zorbalığa uğradığınızı düşündüğünüz zaman bile başvurabileceğiniz yerlerden biri. İnternette yani sanal ortamlarda da böyle kötü mesajlar, zorbalıklar, rahatsız edici videolarla karşılaştığınız zaman da Alo 166 İnternet Bilgi İhbar Hattı'nı bilgilendirebilirsiniz. Bunu diğer çocuklarla da paylaşırsanız çok sevineceğim.

Ayrıca, 05309181117 numaradan WhatsApp'tan, BiP hattı üzerinden mesaj olarak da yardım isteyebilirsiniz. Bu hattı Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığının DUY sistemi yönetiyor ve 7/24 saat hizmet veriyor. İnşallah bunlara ihtiyaç kalmasın, tüm dileğimiz bu. Bu konuda da her türlü şiddeti meşrulaştıran söylemden eyleme kadar her türlü davranışın karşısında durduk, durmaya da devam edeceğiz. Şiddetle mücadeleyi bütüncül bir yaklaşımla sizlerle birlikte Meclis olarak da çözmek için sıfır tolerans ilkesiyle çalışmalarımıza devam edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Teşekkür ederim.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ ÜYESİ ELA ECRİN ÜNAL - Öncelikle merhabalar.

Atatürk, hayatı boyunca biz çocukların, özellikle kız çocuklarının eğitime büyük önem vermiş, eğitim alanında da çok önemli devrimler gerçekleştirmiştir, "Çocuklar geleceğimize" diyerek 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı'nı bizlere miras bırakmıştır. Ata'mızın mirasına sahip çıkmalı ve onun izinden her daim yürümeye devam etmeliyiz.

Ben de izninizle sorumu sormak isterim: Devlet okullarının, köy okullarının her anlamda eşitliğe kavuşturulmasının, kolej ve devlet okulu ayrımının hatta devlet okulları arasındaki eşitsizliklerin giderilmesinin eşit eğitim hakkı anlamında son derece önemli olduğunu düşünüyor, çocukların sokaklarda değil, okullarda olması gerektiğinden hareketle Komisyonunuzun "eğitimde eşitlik" başlığı altında çalışmaları var mı ve bu konuda Millî Eğitim Bakanlığına tavsiyeleriniz olabiliyor mu?

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sevgili Ela Ecrin, ben yine, bu soru için teşekkür ediyorum.

Geçen dönem bu konuyla ilgili de çalışma yapmıştık ama bunun yani sürekli üzerinde çalışmamız gereken bir konu olduğunu, çocukların eğitiminin sürekli üzerinde çalışmamız, kafa yormamız, daha iyisini yapmak, eksikleri tamamlamamız gereken ana konulardan biri olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Eğitimde fırsat eşitliği, ülkemizin geleceği için en kritik hususlardan biri. Bunun özellikle altını çizmek istiyorum tekrar. Çocuk Hakları Alt Komisyonu olarak okullarımızdaki eksiklik ve bunların tespit edilmesi, eksikliğin varsa tespit edilmesi, giderilmesi, tüm çocuklarımızın nitelikli eğitime ulaşabilmesi için hem kurumlarla iş birliği gerçekleştiriyoruz hem de yerinde incelemeleri, ziyaretlerimizi yapıyoruz. Devletimiz her çocuğun eşit şartlarda eğitime ulaşabilmesi için birçok adım atmıştır, birçok düzenleme yapmıştır. Türkiye'de ilköğretim ve ortaöğretim hem zorunlu hem de ücretsizdir. Yani bu hak, sizlere bir anayasal hak olarak tanınmış çok değerli bir haktır. Özellikle maddi durumu yeterli olmayan çocuklar için devletimizin birçok destekleri vardır. Ders kitaplarını ücretsiz dağıtıyoruz. Burada maddi durumuna bakılmaksızın tüm okul çağındaki çocuklara ücretsiz kitaplar dağıtılıyor. Kırtasiye, okul kıyafeti, çanta, ulaşım ve öğle yemeği gibi ihtiyaçları karşılanmakta. Şartlı nakit transferi dediğimiz, okula devam için eğer bir maddi imkânsızlığı varsa bunu da devlet veriyor, özellikle annenin eline o desteği veriyor, çocukların, özellikle kız çocuklarının okuluna devam etmesiyle ilgili.

Birkaç rakam vereceğim sizin canınızı sıkmadan, dikkatinizi dağıtmadan. 2003 yılında toplam okul sayısı 43.620 iken 2025 yılı itibarıyla bu sayı 80 bine gelmiştir. Yeter mi? Yetmez. Derslik sayımıza bakalım, 300 binden 700 bine çıkmıştır. Yine tabii ki yeterli değil. Spor salonları 2 binden 12 bine; laboratuvarlar 20 binden 54 bine çıkmıştır. Yani okullarımızın hem niceliksel hem niteliksel şartları ciddi anlamda iyileştirilmiştir. Yani her şey tamamlanmıştır demiyoruz, ciddi bir yol katettiğimizi ifade etmek istiyorum.

Elbette velilerimizin özel okul tercihlerine de özgürlük çerçevesinde bakmaktayız ancak devlet okullarımızı da en nitelikli okul hâline getirmek için yoğun bir çaba sarf ediyoruz. Şu an özel okullardan çok daha ileri eğitim sağlayan devlet okullarımız var. O yüzden böyle bir ayrımcılığa gidilmesini doğru bulmuyorum.

Dijital eğitime erişimin eşit olması için EBA gibi bir uygulamanın Bakanlığımız çalışmalarını çok önce başlatmış ve bu çalışmaları sürdürüyor. Covid'de bunun avantajını hep birlikte yaşadık. Şunu bilmeniz gerekiyor çocuklar: Eğitime yapılan yatırım ve verilen emekler çok uzun yıllar sonra sonuç veriyor. Yani bugün yaptığınız bir düzenleme, yaptığınız bir çalışma hemen ertesi gün alacağınız sonuçları doğurmuyor. Cumhuriyetimizin ilk kuruluşundan verdiğimiz emekler otuz yıl sonra meyve vermeye başlamıştı ve şu an bizim verdiğimiz emekler de az önce Konya Büyükşehir'den gelen Çocuk Meclisindeki çocuklarımızın ifade ettiği gibi, TEKNOFEST'lerle, bilim fuarlarıyla, mühendislik çalışmalarıyla ve birçok şekilde meyvelerini vermeye başladı. Gerçekten çocuklarımız bu anlamda büyük bir mücevher, büyük bir yetenek ve ortamlar hazırlandığı zaman da bunların sonuçlarını, meyvelerini hep beraber topluyoruz ve bunun da böyle olacağına inanıyorum.

Aslında eğitimle ilgili yapılmış birçok çalışma var ama hem zamanı iyi yönetmek adına kısaca böyle söyledim. Daha detaylı tek tek bunların maddeleştirildiği, anlatıldığı ilgi formu da sizlere gönderilecek.

Yaman Akman, yine Ankara Büyükşehir Çocuk Meclisinden...

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Başkanım, söz talep ettim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Görmedim.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Şimdi, bir uzlaşi önerisinde bulunduk ama uzlaşamadık. Ufak bir bilgilendirme yapmak istiyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Şöyle yapalım. Bilgilendirmeyse alalım. Soruları dinliyoruz, not alalım, sonunda cevap verelim.

Bilgilendirme için Sayın Vekilim size söz veriyorum, buyurun. Ondan sonra soruyu alacağım.

BERİTAN GÜNEŞ ALTIN (Mardin) - Tamamdır.

Şimdi, bir öğün ücretsiz yemek verildiğine dair bir karışıklık var. Biz okullarda bir öğün ücretsiz yemeğin verildiğini söylüyoruz, Başkan verildiğini söylüyor. Verildiği nokta şu: 1.309 çocuğa ücretsiz öğlen yemeği veriliyor, evet ama biz bu rakamın az olduğunu, bütün çocukların beslenme yetersizliğini gideremeyeceğini düşünüyoruz. Bu konu için de ilgili çalışmaları yapmaya Komisyonu davet ediyoruz.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, öneri için teşekkür ediyoruz.

Taşınmalı eğitimdeki çocuklarla ilgili söylediğim bir şeydi, öğrencileri merkeze taşınan çocuklarla ilgili ve durumu iyi olmayan çocukları zaten okullar da tespit ediyor, veriyor. İstiyoruz ki tüm çocuklar bu anlamda gıda noktasında ulaşabilsin. Dünya örneklerini de bu anlamda inceliyoruz. Oradaki şeylerde veriler farklı. Onları da biz Komisyonumuzla çalışacağız.

Yaman Akman'a söz vermiştim galiba yanlış hatırlamıyorsam.

Yamancığım, hoş geldin.

Buyurun.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ 1. BAŞKAN YARDIMCISI YAMAN AKMAN - Saygıdeğer vekiller, değerli arkadaşlarım; ben, Çocuk Meclisi Birinci Başkan Yardımcısı Yaman Akman.

Ulusal egemenliğimizin simgesi olan bu özel günde Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği bu bayramın anlam ve değerini bir kez daha yürekten hissediyoruz.

23 Nisan yalnızca bir bayram değil, çocukların sesinin, haklarının ve hayallerinin duyulması gereken bir gündür.

Çocuklar için daha adil, daha güvenli ve umut dolu bir Türkiye dileklerimizle sorumu yöneltmek isterim: Çocukların güvenli bir çevrede büyüme hakkı ve dijital dünyadan korunmaları gibi konularda Türkiye Büyük Millet Meclisi Çocuk Hakları Alt Komisyonunun çalışmaları var mı?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Yamancığım, çok teşekkür ediyorum.

Gerçekten bu konu -az önce de bahsettiğim gibi- bu yasama yılının en başından beri bizim başladığımız bir konu; sadece bizim değil, aslında toplumun her kesiminden bize gelen, Komisyonumuza gelen bir talepti, hatta çocuklarımızdan "Bu konuyla ilgili bir çalışma yapın..." Dijital ortamlarla, sanal ortamlarla ilgili yaşanan sıkıntılar zaten toplumda da yaşadığımız, görmek istemediğimiz, yaşamak istemediğimiz olaylarla da biraz daha gün yüzüne çıktı. Bu anlamda da biz düğmeye bastık ve ekim ayından beri çalışıyoruz; sonuç, yurt dışı örneklerinin incelenmesiyle devam ediyor. Komisyonumuzun uzmanları raporu son hâline getirdikten sonra Komisyonumuzdaki milletvekili üyelerimizle paylaşacağız, ondan sonra da Komisyonunda görüşüp ana komisyona yani İnsan Hakları İnceleme Komisyonuna taşıyacağız; belli bir noktaya geldik yani her şey neredeyse belirlendi. Bu konuyla ilgili çalışmalar yapan hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığıyla hem de Ulaştırma Bakanlığıyla da istişarelerimize devam ediyoruz, hizmet sunucularla görüşmelerimize devam ediyoruz.

Aslında görünmeyen, çok ciddi anlamda hummalı bir konu var ve gerçekten çocuklarımız için büyük bir tehdit olduğunu biliyoruz. Bu anlamda da burada sanal ortamlar -demin yapay zekâdan da bahsettik- büyük bir tehdit; çocukların kişisel verilerini kullanmak, onları şiddete yönlendirmek, şiddete maruz bırakmak, pedofili, terörün kullanılması, oyun bağımlılığı, dijital bağımlılık, ekran bağımlılığı gibi -aklınıza gelebilecek- çocukların fiziksel ve ruhsal gelişimini olumsuz etkileyecek birçok tehdiye kapı açan bir alan olduğunu biliyoruz. Elbette ki çok faydalı teknolojik olarak ama doğru kullanılmazsa çocuklarla ilgili büyük sorunlar ortaya koyduğunu biliyoruz.

Bu anlamda da sanırım bir aya kadar raporumuz tamamlanacak, ondan sonra ilk önce milletvekili arkadaşlarımızla, Komisyonumuzla, sonra da inşallah sizlerle bu konuda raporumuzun sonucunu paylaşacağız ve bir düzenleme geleceğini buradan ifade etmek gerekir. Dijital ortamlarda, sanal ortamlarda çocuklarımızı korumaya yönelik acil bir mevzuat düzenlemesine ihtiyaç var. Japonya da bu anlamda önemli çalışmalar yapmış, bazı düzenlemeler yapmış; bunların da bizim raporumuza katkı sağlayacağını ve düzenlemelerde bize bir ön fikir sunacağını da buradan ifade etmek istiyorum.

Okan Kaymak...

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ 3. BAŞKAN YARDIMCISI OKAN KAYMAK - Merhaba sayın vekiller ve Afyon ve Konya'dan gelmiş değerli arkadaşlarım; ben, Okan Kaymak; Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi 29'uncu Dönem Başkanlık Divanında Üçüncü Başkan Yardımcısıyım.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin kuruluşunun 105'inci yıl dönümünde Çocuk Meclisi olarak bu büyük Meclisin çatısı altında sizlerle birlikte olmaktan büyük gurur duyuyorum.

23 Nisan sadece bir takvim yaprağı değil, bir milletin egemenliğini çocuklara emanet ettiği en özel gündür. 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasıyla birlikte halkın kendi kaderini tayin ettiği bu tarih Gazi Mustafa Kemal Atatürk tarafından çocuklara bayram olarak armağan edilmiştir çünkü o, geleceğin mimarlarının çocuklar olduğuna inanmıştı. Bu özel gün, biz çocuklara ne kadar değer verildiğini, sesimizin ne kadar önemli olduğunu hatırlatıyor; sadece oyunlar oynadığımız, şiirler okuduğumuz bir gün değil, aynı zamanda bir sorumluluk günüdür.

Geleceğin öğretmenleri, doktorları, sanatçıları, bilim insanları bizleriz. Hayal kurmamıza, konuşmamıza, sorgulamamıza ve üretmemize imkân veren bu bayram bize verilen büyük bir armağandır.

Atatürk'e ve bu vatan için mücadele eden herkese minnetle saygılarımı sunuyorum ve izninizle sorumu sormak isterim. Bayram coşkusunu yaşıyor olsak da çocuklara karşı işlenen suçlarda aile içi şiddetin ve istismarın da son derece yaygın olduğunu görüyoruz. Aile kurumunun ekonomik, eğitim ve psikolojik yetersizliklerinin giderilmesini, desteklenmesini tabii ki gerekli

görüyorum. Kadınların ve çocukların gerçekten korunduğu bir toplum olmamızı diliyorum. Bu konularda Komisyonunuzun yürütmekte olduğu çalışmalar ve yeni projeleriniz varsa bilgi almak isterim.

Teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Sevgili Okan, teşekkür ederim tekrar.

Devlet olarak ve Komisyon olarak, Meclis olarak bizler de elbette her bireyin kendini güvende hissetmesi ve korunma ihtiyacını karşılamak durumundayız, zorundayız. Ancak biz hiçbir insanın korunma ihtiyacı olmadığı bir ülke planlıyoruz, hayal ediyoruz, bunun için çalışıyoruz, çaba gösteriyoruz. Bu anlamda, ailenin güçlenmesinin, çocukların mutlu ve sağlıklı bireyler olarak yetişmesi için çok önemli bir etken olduğunu ifade etmek istiyorum. Anayasa'mızda yapılan önemli bir değişiklik var, 2010 yılında çocuk hakları ilk kez açık bir şekilde yer aldı, Anayasa'mızın 41'inci maddesinde "ailenin korunması ve çocuk hakları" başlığı altında yeniden düzenlendi. Bu değişiklikle birlikte devletin çocukları her türlü istismardan, ihmalden ve şiddetten koruma görevi Anayasa'da güvence altına alındı. 10'uncu maddeyle de pozitif ayrımcılık -az önceki arkadaşımızın sorusuna cevap verirken de ifade etmiştim- hukuk sistemimize de kazandırılmış oldu. Bu kapsamda, Sosyal ve Ekonomik Destek Hizmeti -"SED" dediğimiz- Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızın düzenlediği, planladığı, hayata geçirdiği bir hizmet. Öksüz ve Yetim Yardımı Programı; Şartlı Eğitim; Şartlı Sağlık Yardımı; Asker Ailesi Yardımı; babası askerde olan çocuklar için Asker Çocuğu Yardımı -o kadar çok var ama kısa kısa, hızlı geçiyorum- Çoklu Doğum Yardımı; çocuk desteği bileşenine sahip Türkiye Aile Destek Programı'yla işe yönlendirme, işe başlama yardımı; yakacak, elektrik, doğal gaz destekleri; çeyiz yardımları gibi birçok desteklerle bu süreç aileyi koruma ve güçlendirme noktasında devam ediyor. Aynı zamanda, 2024 yılı itibarıyla yaklaşık 1 milyon 700 bin çocuk Şartlı Eğitim Yardımı'ndan faydalanmış, 252 bin çocuk ve gencimize de SED Hizmeti verilmiş, yıl sonunda ise 170 binin üzerinde çocuğumuz desteklenmeye devam edecektir.

Ayrıca, çocuk haklarının sadece ülkemizde değil, dünya çapında da korunması için Türkiye çok önemli adımlar atmıştır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin ilk imzacısı olan ilk 4 ülkeden biriyiz. Avrupa Konseyi Çocuk Hakları Stratejileri, İslam İş Birliği Teşkilatı'nın Çocuk Hakları Belgesi gibi birçok uluslararası sözleşmeye imza atmış ve bunun gereklerini yerine getirmiş bir ülkeyiz. Alt Komisyonumuz olarak da hem annelere hem babalara yönelik eğitim ve psikososyal desteklerin artırılması için önerileri ilgili kurumlara, Bakanlıklara sunuyoruz. Sosyal devlet anlayışının aslında çok iyi uygulandığı nadir ülkelerden biriyiz, bunu Covid'de de gördük, bizzat sosyal şemsiyenin yüzde 99 vatandaşımızı kapsayacak şekilde geniş olması gerçekten takdire şayan bir konum. Aile içi şiddetin önlenmesinin, çocukların aile ortamında güvenle büyümesinin yeni projelerle desteklenmeye devam edilmesi gerektiğine inanıyoruz ve bu konuda çalışmalarımızı planlıyoruz. Hem dijital ortamlar hem de çevresel tehditlerden korumak ve sizleri sağlıklı bir geleceğe hazırlamak en önemli çalışmalarımızdan biri. Komisyonumuzun bundan sonraki çalışacağı ana konularından biri de bu olacak. Biliyorsunuz, "Aile Yılı" ilan edilmiş olmasıyla birlikte birçok aileyi korumaya, güçlendirmeye yönelik katkılar, destekler, projeler kanunlar bir bir hayata geçiyor, bunu da basından takip edeceksiniz, etmekteyiz biliyorum.

Konya Büyükşehir Meclisimizden gelen değerli hocalarımız ayağa kalktı, onlar trene yetişecekler, notu bana geldi.

Efendim, çok teşekkür ederiz, ayağınıza sağlık, katkı verdiniz, bizleri onurlandırdınız, Komisyonumuza katkı sağladınız. İnşallah biz bunu daha sık bir hâle getireceğiz, daha sık çocuklarımızla bir araya geleceğiz, onları dinleyeceğimiz daha farklı platformlar oluşturacağız Komisyonumuz olarak. Ayağınıza, yüreğinize sağlık çok teşekkür ederiz. Sadık Kerem Kömürcü...

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ KÂTİP ÜYESİ SADIK KEREM KÖMÜRCÜ - Merhabalar değerli vekiller, Afyonkarahisar İl Çocuk Komitesi, ben Sadık Kerem Kömürcü, birinci kâtip üyeyim.

23 Nisan tarihi, milletimizin bağımsızlık yolunda attığı en önemli adımlardan biri olan Türkiye Büyük Millet Meclisinin açıldığı gün ve aynı zamanda Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün çocuklara armağan ettiği en anlamlı bayramdır. Bu özel gün bizlere geçmişin mücadelesi ruhunu ve geleceğin umudu olan çocuklara duyulan güveni ve önemi hatırlatır. Ben de "Engelli çocukların haklarına erişimi ve eğitim hayatında karşılaştıkları zorluklar konusunda Komisyonunuzun çalışmaları ya da üzerinde çalıştığı özel projeler var mı?" diye sormak isterim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkür ediyorum.

Bildiğiniz gibi her çocuğun nerede doğarsa doğsun, hangi şartlarda yaşarsa yaşasın eşit şekilde eğitim alma hakkı vardır, anayasal bir hak bu, az önce de ifade ettim. Engelli çocuklarımızın haklarına erişimlerini sağlamak için hem yasal hem de uygulamalar açısından sürekli iyileştirmeler yapıyoruz. Yani yirmi yıldır aslında çok önemli adımlar atılmış ama sürekli toplumsal bir değişim, taleplerde ve ihtiyaçlarda değişim olduğu için, insan bir biyolojik varlık olduğu için iyileştirmemiz yetmiyor, tekrar yeni iyileştirmelere, yeni düzenlemelere ihtiyaç oluyor, bunlara devam ediyoruz. Mesela erişilebilirlik; şehirlerimizin önemsedığımız, bunu hızla hayata geçirmemiz gereken konulardan biri olduğunu, okulların bu standartlarda yapılması -bahsettiğim yeni yapılan okullarımızda bunlara dikkat ediliyor- özel eğitim hizmetlerinin yaygınlaştırılması, özel eğitim rehabilitasyon merkezlerinden ailelerin destek alması, maddi olarak devletin karşıladığı bu özel eğitim hizmetlerinin, rehabilitasyon merkezlerinin bu konudaki, bu alandaki öğretmenlerin sayılarının artırılması alanında bakanlıklarımız çeşitli çalışmalar yapıyor. Rehabilitasyon merkezleri, evde bakım hizmetleri çok önemli yani bu anlamda evden çıkamayan çocuklar vesaire var, onları ailelerinin getirmesinde, götürmesinde yaşadığı sıkıntılardan dolayı evde bakım hizmetlerinin eve kadar gidiyor olması, engelsiz eğitim merkezlerinin hem devletin hem de gönüllülerin kurduğu noktada verilen destekler var. Eğitimde eşit fırsatlar, engelli bulunan vatandaşlarımıza erken emeklilik gibi yani engelli bir çocuğu olan bir annenin erken emekli olması noktasında önemli destekler var, işte, bu "Aile Yılı" kapsamında bu biraz daha genişletiliyor, biraz daha kolaylaştırılıyor. Ayrıca, engelli bireylerin haklarıyla ilgili toplumsal farkındalığı artıracak kampanyalar da hem sivil toplum örgütleri hem yerel yönetimler hem de ilgili kurumlar arasında gerçekleştiriliyor. Geçen dönem Komisyonumuz bu konuda özellikle bir çalışma yapmıştı. Devlet koruması altındaki çocukların, özellikle, işte, engeli olan bir çocuğun evinde, yerinde inceleme yapmıştık. Aslında, bunların sürekli bizim çalışmamız gereken -yani "Çalıştık, bitti, tamam." diyeceğimiz konular değil- tekrar tekrar üstünde çalışmamız gereken alanlar olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Demin dediğim gibi, ihtiyaçlar bitmiyor, değişiyor, evriliyor; başka yönde, başka şekilde ihtiyaçlara halis kalabiliyor.

Aras Karagöz, herhâlde Ankara Büyükşehir Çocuk Meclisinden son söz alan.

ANKARA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ ÇOCUK MECLİSİ KÂTİP ÜYESİ ARAS KARAGÖZ - Sayın Başkan, değerli vekiller ve kıymetli arkadaşlarım; ben Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi 29'uncu Dönem ikinci kâtip üyesi Aras Karagöz.

23 Nisan dünyada çocuklara güvenin en güzel sembolü olan tek bayramdır ve ben de hem Türk olmaktan gurur duyuyorum hem de bu bayramı bize hediye ederek öncü yaklaşımıyla tüm dünyaya örnek olan Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'e şükranlarımı sunuyorum.

İzninizle bir soru yöneltmek isterim: Yeterli beslenememe, yoksulluk, göçmen çocuklar, çocuk istismarı, çocuk işçiliği, erken yaşlarda evlendirilen çocuklar gibi pek çok soruna kalıcı çözüm getirilmesi amacıyla Komisyonunuzda yapılan ve yapılması planlanan çalışmalar nelerdir?

Teşekkür ederim.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Evet, Arasçığım, teşekkür ediyorum.

Gerçekten her soru aslında hepinizin ayrı ayrı her sorusu bir ihtisas konusu, üstünde saatlerce hem vekillerimizin aslında hepimizin ayrı ayrı anlatacağı, söyleyeceği, yapılanları, yapılması gerekenleri konuşacağı alanlar. O anlamda, hassasiyetiniz ve duyarlılığınız için ayrıca teşekkür ediyorum.

Komisyonumuz aslında bu konuda önemli çalışmalar yaptı yani 27'nci Dönemde Sayın Tanal da vardı Komisyonumuzda. Tarımda mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarıyla ilgili bir çalışma yapmıştık, yerinde incelemeler yaptık. Onun raporu da aslında tamam ve orada bir şeyi gördük, onu da ifade etmek istiyorum: Yani mevsimlik tarım işçilerinin çocuklarıyla ilgili eğitime devam etmesi noktasında İçişleri Bakanlığının e-METİP uygulaması; sistem üzerinden çocukların gittikleri şehirlerde okullara kaydedilmesi ve eğitimlerine yönelik METİP çalışma alanları oluşturulduğunu kısaca, özetle söylüyorum. Önemli bir çalışma yapılmış, bunun pilot uygulaması olan iller vardı. Tüm bu mevsimlik tarım işçilerinin olduğu illerde de yaygınlaştırılması noktasında hem Aile Bakanlığı hem İçişleri Bakanlığının çalışmaları devam ediyor. Aslında Komisyon olarak bu konunun da tekrar gündeme alınıp çalışmamız gereken konulardan biri olduğunu buradan da ifade etmek istiyorum.

Göçmen çocuklarla ilgili İnsan Hakları İnceleme Komisyonu altında göçle ilgili bizim gibi bir alt komisyon var, onun başkanı da Atay Uslu, bu konuda o da çalışmalarını yapıyor göçmen çocukları, göç ve diğer konularla ilgili; onlardan da bilgi alabiliriz. Şimdi, ülkemizin çocuklarının korunması, haklarının güvence altına alması, demin de bahsettiğim gibi, temel hedeflerimizden biri. 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu, 2828 sayılı Sosyal Hizmetler Kanunu buna hizmet eden, bunu amaçlayan kanuni düzenlemelerdir.

Şimdi, birkaç rakam paylaşmak istiyorum zamanı iyi yönetmek için: TÜİK'in 2024 yılı Çocuk Sağlığı ve Yoksunluğu Raporu diye bir çalışması var. 0-15 yaş arası çocukların sağlık durumunu ele almış, onunla ilgili bir rapor hazırlanmış. O raporun çıktısına göre yüzde 94,5'i çok iyi veya iyi olarak bir sonuç çıkmış, yüzde 4,6'sı orta, yüzde 0,9'u ise kötü veya çok daha kötü olarak değerlendirilmiş. Tabii, bizim burada sıfır toleransla, hiçbir çocuğumuzun böyle bir şeyi yaşamayacağı şekilde demin de bahsettiğim gibi çalışmalarımızı güncellememiz gerekiyor. Özellikle sosyal hizmet desteklerinin artırılması için demin bahsettiğimiz hususlarla Aile Bakanlığının birçok desteği var. Çocuk koruma sistemlerinin güçlendirilmesi, çocuk işçiliğiyle mücadelede saha denetimlerin önemi -bizim Komisyonumuz bu konuda aslında çok aktif bir rol üstlendi, devam edecek- istismar, erken yaşta evliliklerinin önlenmesi ve bu konuyla ilgili cezai düzenlemeler hem aileyi bilgilendirme programları üzerinde hem de yönetmeliklerle yapıldı, yapılmaya devam ediyor. Bunları, bu olumsuzlukları, bu sorunları birlikte aşacağımıza inanıyorum. Bu konuların siyasetüstü konular olduğunu da buradan ifade etmek istiyorum. Bu konulara samimiyetle çözüm odaklı yaklaşmamız gerektiğini de tekrar ifade etmek istiyorum.

Ankara Büyükşehir Belediyesinin Çocuk Meclisinden katılan bütün çocuklarımıza ve yanındaki diğer öğretmenlere ben teşekkür ediyorum sorularınız için ve şimdi aramızda Afyonkarahisar İl Çocuk Komitesinden gelen çocuklarımız var; onların da sorularını alacağız, onlar da uzak yoldan geldiler, Ankara ev sahibi. Hızlıca sizlere de söz verelim.

Bedirhan Çelebi bir soru hazırlamış.

Buyurun.

AFYONKARAHİSAR ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTESİ ÜYESİ BEDİRHAN ÇELEBİ - Merhaba.

Afyonkarahisar ilinden geliyorum, 10/7/2012 doğumluyum, Afyonkarahisar Fatih Sultan Mehmet Ortaokulu 7'nci sınıf öğrencisiyim. Halk oyunları kursu ve futbol antrenmanlarına gidiyorum. Hedefim, polis akademisinde polis olabilmek. Ayrıca, tasarıma da ilgi duymaktayım. Afyonkarahisar Çocuk Hakları İl Komite üyesiyim.

Siz milletvekillerimize Çocuk Hakları Bildirgesi'nden sorum olacak: Erken yaşta zorla evliliğin önlenmesi ve ailelere yönelik çalışmaların artırılması ve yaptırımların devam ettirilmesi üzerine Meclisimizde çocuk yaşta evlilikler üzerine yapılan çalışmaların işleyişi nelerdir?

Beni dinlediğiniz için teşekkürler.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Çok teşekkür ediyorum sorun için.

Aslında diğer sorunun içinde kısa kısa bu konuyla ilgili cevaplar verdik ama şunu söyleyebiliriz: Erken yaşta evliliği önlemenin en kolay yolu çocukların, özellikle kız çocuklarının eğitim hayatına devam etmeleri. Bu konuda da zorunlu eğitim yıllarıyla ilgili bir düzenleme yapmıştık önceki dönemlerde. Şimdi de şartlı eğitim, şartlı sağlık yardımları gibi programlarla ailelerin çocuklarını okutmaya teşvik ediyoruz yani -demin söylediğim gibi- şartlı nakit desteğinin bu anlamda -buna niyetle yapılan- bir yönü de bu. Ailelere sosyoekonomik destek hizmetleri, rehberlik ve eğitim verilerek bu konuda onları bilinçli bir hâle getirmek, geleneksel olarak yapılıyorsa bu konuda bir değişimi, dönüşümü sağlamak niyetiyle aslında birçok düzenleme yapılmış. Meclisten bu kanunlar geçmiş yani "Meclis ve Komisyon ne yapıyor?" dersiniz bu konuyla ilgili düzenlemeleri Meclis Genel Kurulundaki biz milletvekilleriyle hayata geçirdik.

Şimdi, yine, TÜİK'in verilerini sizinle paylaşmak istiyorum ve erken yaşta evlilikle ilgili geldiğimiz nokta nedir, nereden nereye gelinmiştir yani yaptığımız çalışmaların nasıl bir sonuç doğurduğunu görmek, daha nasıl iyi bir çalışma yapabileceğimizi göstermek adına bunun önemli olduğunu düşünüyorum. 2005 yılında 16-17 yaşında evlenen çocukların sayısı yaklaşık 52 bin iken

2024 yılında 9 binin altına düşmüş. Yeterli mi? Yetmez. Bunu biz sıfır yapacağız. Bu yüzde 79 oranında bir azalmadır, kesinlikle yeterli değildir ama yaptığımız çalışmaların sonuçlarını almaya başladığımızı gösteriyor. Erken yaşta ve zorla evlilikleri tamamen sona erdiren kadar bu çalışmalarımıza samimiyetle, inanarak, yılmadan, yorulmadan, bıkmadan devam edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Ben tekrar, Afyon'dan geldiğiniz için, Meclisimize dâhil olduğunuz için çok teşekkür ederim.

Şura Erdoğan...

AFYONKARAHİSAR ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTESİ ÜYESİ ŞURA ERDOĞAN - Merhaba.

Ben Şura Erdoğan. Afyonkarahisar ilinden geliyorum. 6 Şubat 2014 doğumluyum. Kocatepe Ortaokulu 5'inci sınıf öğrencisiyim. Halk oyunları kursuna ve Amerikan Dil Kültür Okullarına gitmekteyim. Hedefim, sağlık alanında ilerlemek ve doktor olmak.

2024 yılından itibaren Çocuk Hakları İl Komite Üyesiyim, etkili olarak rol oynamaktayım. Siz milletvekillerimize bir soru sormak istiyorum: Tüm çocukların yaşama hakkını savaşlarla ihlal eden ülkelere uluslararası karar vericilerin çocuklar adına daha fazla müdahil olması için hangi çalışmalar yapıldı ve bu çalışmalarda yaşanan zorluklar nelerdir ve neler yapılmalıdır?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Şuracığım, çok teşekkür ederim. Afyon'dan sen de hoş geldin.

Bu konudaki hassasiyetin, kendi kariyerini şimdiden belirlemiş olman, hedefini belirlemiş olman, bu konuda gösterdiğin kararlılık ve inanç için de ayrıca kutluyorum.

Şimdi, sevgili Şuracı, savaşların çocuklar üzerindeki yıkıcı etkisini biliyoruz yani bir savaşta en çok çocukların, sonra kadınların, sonra da "dezavantajlı gruplar" dediğimiz yaşlıların, engellilerin toplumun en çok maruz kalan kesimi olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Şimdi, vicdanı olan, azıcık vicdan kırıntısı kalmış herkes çocukların maruz kaldığı bu insanlık suçuna sesini yükseltiyor. İlk yapabildiğimiz, sözümüzle ifade ediyoruz. Bizler Komisyon olarak Gazze'de ve çocukların zulüm gördüğü her coğrafyada bu suçların, bu zulmün, bu katliamın son bulması için gerekli düzenlemeleri, konuşmaları, uyarıları yapıyoruz, bu çalışmalarımıza devam ediyoruz. Katıldığımız her uluslararası platformda, hem ulusal hem de uluslararası platformlarda bunu dile getiriyoruz. Yetkililerle bu konuda konuşmalar yapıyoruz, onlara baskı uyguluyoruz, yönlendirmeler yapıyoruz. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nde bu zaten çok açık ve nettir; tarafı olan bir ülke olarak buradaki işlenen suçun, İsrail terör devletinin yaptığı bir katliam, bir soykırım olduğunu ifade ediyoruz. Her platformda uluslararası sistemin çocukların yaşama hakkını korumakta ne kadar âciz olduğunu ifade ediyoruz. Bunun, insanlık için utanç verici bir durum olduğunu söylüyoruz. Birleşmiş Milletler Genel Kurulunun ateşkes kararlarının uygulanmadığını, bunun doğru olmadığını, Uluslararası Adalet Divanının İsrail hakkında verdiği tedbir kararlarının görmezden gelindiğini, uygulanmadığını, çocukların hayatının karar metinlerinin arasında kaybolduğunu, sadece yazıda kaldığını her platformda dile getiriyoruz.

Sayın Cumhurbaşkanımız Recep Tayyip Erdoğan'ın yıllar öncesinde defaatle ifade ettiği "Dünya 5'ten büyüktür." sözüyle aslında uluslararası kuruluşların bugün İsrail'in yaptığı bu katliama duyarsız kalmasının sebebinin yıllar öncesinden görmüş, bunu ifade etmiş. Bu savaşta bir ülkenin değil bir sistemin aslında çılgınlığının sonuçlarını ne yazık ki Gazze'deki çocukların ödediğini görüyoruz. Ancak buraya, Türkiye'nin ya da Türkiye Büyük Millet Meclisi milletvekillerinin ve sadece komisyonların karşı çıkışı yetmez. Daha geçen hafta UNICEF'in Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri Çocuklara Yönelik Şiddetle Mücadele Özel Temsilcisi Najat Hanım'la beraberdik; orada da ifade ettik, kendilerine de ilettik. Birleşmiş Milletlerin bu konuda duyarsız kaldığını, yaptırım yapamadığını ifade ettik ve orada da şunu söyledik: Yani "Dünya 5'ten büyüktür." ilkesini hayata geçirebilmek için diğer Birleşmiş Milletlere bağlı olan, üyesi olan tüm ülkelerin bu konuda Türkiye'nin gösterdiği iradeyi, duruşu, kararlılığı hep birlikte gösterebilirsek ancak orada bir "Dünya 5'ten büyüktür." Yani 5 büyük ülkenin veto hakkının tekrar gözden geçirilmesini, değiştirilebileceğini ifade etti kendisi; biz de buradan bunu ifade edelim. Birleşmiş Milletlerde bu sistemin düzenlenebilmesi, değiştirilebilmesi için oraya üye tüm ülkelerin bu konuda irade göstermesi, birlikte hareket etmesi gerektiğini tekrar ifade etmek istiyorum. Biz hem toplumsal olarak hem hükümet düzeyinde hem ülke olarak, Meclis olarak bu konudaki duruşumuzu, elimizden gelen her türlü desteği vermeye, bunu, doğruları ifade etmeye devam edeceğimizi ifade etmek istiyorum.

Hümanur Kalaycı...

AFYONKARAHİSAR ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTESİ ÜYESİ HÜMANUR KALAYCI - Merhaba.

Ben Hümanur Kalaycı, Afyonkarahisar ilinden geliyorum. 30 Mayıs 2014 doğumluyum. Kocatepe Ortaokulu 5'inci sınıf öğrencisiyim. Halk Oyunları Kursu ve Eğitimciler Kurs Akademisinde eğitim alıyorum. Hedefim polis olmak. 2024 yılından itibaren Afyonkarahisar Çocuk Hakları İl Komite üyesiyim.

Siz milletvekillerimize bir soru sormak istiyorum: Bizleri dijital dünyanın zararlarından korumak ve yeteneklerimizi geliştirmek için, dijital çocuk hakları dergisi, TV kanalı ve dijital platformların kontrol edilmesi gibi yürütülen çalışmalar ve uygulamalar olarak neler yapılmaktadır ve karşılaşılan zorluklar nelerdir?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Hümanurcuğum, teşekkür ederim.

Demin de bahsettim yani sosyal mecralar, dijital mecralarla ilgili yaptığımız çalışma aslında toplumun her kesimden geldi ama daha çok çocuklardan bu konuda bize bir çılgılık geldi, bir istek geldi. Onlar da bu olayın farkında, burada aslında açık bir tehdide maruz kaldıklarını ifade ettiler. Şimdi sorduğun sorudan da bunu anlıyorum. Komisyonumuz bu konuyu çalışıyor, çok önemli bir noktaya geldi. Tekliflerimiz, Komisyonumuzun raporunun çıktılarını, sonuçlarını sizlerle de ilgili kurumlarla da paylaşacağız ve hayata geçmesi için de yakın takipçisi olacağımızı buradan ifade etmek istiyorum.

Dijital mecralarla ilgili süreçlerin kontrolüyle ilgili TRT'nin, RTÜK'ün ve BTK gibi Ulaştırma Bakanlığının içinde bulunan ve Aile Bakanlığının aslında denetleme, izleme mekanizmaları var. Bunları korumak için öncelikle bir bilince, bilgiye, zihinsel dönüşüme ihtiyaç var. Bu konuda çocukların bilinçli olması ama daha öncesinde anne ve babanın bu konuda bilinçli olması "medya okuryazarlığı" dediğimiz bu alanların doğru kullanılması, zararlı içeriklerden korunmak için ailenin de burada çok önemli bir rol üstlendiğini... Devletin az önce bahsettiğim kurumlarla takibin yapılması çok ayaklı bir konu aslında. Aynı zamanda hizmet sunucuları dediğimiz, sosyal mecraları düzenleyen, kuran şirketlerin bu konuda inisiyatif alması, kuralları koyması, bu konuda

düzenlemeler yapması gibi aslında birçok düzenleme gerekiyor. Bunlar da zaten iyi bir noktaya geldi. İnşallah, Meclis olarak da bu düzenlemeyi hep birlikte sizlerle yapacağız. İçerik üretebilmek yani yasaklamak değil, var olan bu sanal ortamın, yapay zekânın çocukların faydasına kullanabilecek, yararı yönüyle kullanılacak -zararlı durumlardan korumak için de yeni içerikler üretmek- o alanı doldurabilmenin önemli bir husus olduğunu da buradan ifade etmek istiyorum. Çok teşekkür ediyorum, böyle bir soru sorduğun için.

Nurettin Uyanık, hoş geldin Nurettinciğim.

AFYONKARAHİSAR ÇOCUK HAKLARI İL KOMİTESİ ÜYESİ NURETTİN UYANIK - Hoş bulduk.

Merhaba, Afyonkarahisar'dan geliyorum. 10/10/2011 tarihinde dünyaya geldim. Kocatepe Ortaokulu 8'inci sınıf öğrencisiyim; halk oyunları kursu, futbol antrenmanlarına gidiyorum. Spor lisesi hazırlık kurslarına katılım sağlamaktayım. Hedefim, beden eğitimi öğretmenini olup futbol alanında ilerlemek ve ilerleyen süreçte bu alanda hedefi olan çocuklara yardımcı olmak istiyorum. 2024 yılından itibaren Çocuk Hakları İl Komitesi üyesiyim ve aktif olarak rol almaktayım.

Siz milletvekillerimize bir soru sormak istiyorum: Çocuğa karşı her türlü şiddetin önlenmesi ve çocuk işçiliğiyle mücadele konularında yapılan çalışmaların desteklenmesi adına Meclisimizde yapılan çalışmalar ve karşılaştığımız zorluklar nelerdir?

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Nurettin sen de hoş geldin Afyon'dan. Son soruyu soran çocuğumuz, ben cevap verdikten sonra milletvekili arkadaşlarımız tek tek sizlere cevabını verecek.

Gerçekten bu soru çok önemli bir soru. Her çocuk oyun oynamayı, okula gitmeyi, sevgi dolu bir ortamda büyümeyi hak ediyor. Bazen çocuklar yaşlarına uygun olmayan işlerde çalışmak zorunda bırakılabilir, şiddet ve ihmal gibi durumlarla karşı karşıya kalabilir. Oysa, biz biliyoruz ki çocukların çalışmak için değil öğrenmek, hayal kurmak, hayata hazırlanmak için ve toplumda mutlu olabilmeleri için yetiştirilmesi gerekiyor. Bu anlamda, çocuklarla ilgili bu konularda hem Komisyonumuz hem ihtisas komisyonları var hem de gerekli olduğu zaman araştırma komisyonları kuruluyor. Ki az önce de bahsettim, çocukları her türlü istismardan korumaya yönelik, şiddetten korumaya yönelik bir araştırma komisyonu daha çok yeni kuruldu -birkaç tane daha var- onun da Başkan Vekiliydim, raporumuzu bitirmek üzereyiz. Çocuk işçiliğiyle ilgili geçen dönem de çalıştık, bu dönem de çalışmamız gereken konulardan biri olduğunu buradan ifade etmek istiyorum. Bu konuda hem Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığımızla -bu alanları ilgilendiren bakanlıklarla- hem de İçişleri Bakanlığımızla çok sıkı bir iş birliğinde bu süreçleri takip ediyoruz, çözüm üretmeye çalışıyoruz.

Tabii, burada demin de bahsettim, kanuni düzenlemeler, yasaklar, cezalar tek başına yeterli olmuyor; bir kısmı yüzeysel bir iyileşme sağlıyor, kısmi bir düzelmeye sağlıyor ama sonrasında yine eksik kalan kısmı bugün konuşuyoruz. Bilinçlenme, zihinsel dönüşüm, burada siyaseti alet etmeden beraber çözüm bulabilmek ve birlikte toplumun her kesiminin bu konuda duyarlı bir duruşu sergilemesinin aslında bu tip sorunları çözmede önemli yöntemlerden biri olduğunu hem siyaset çalışmalarımızda hem eğitimlerimizde görüyoruz. Tekrar, çocuğun üstün yararı ilkesinin hem bu Komisyonun hem şahsi düşüncemizin hem de bulunduğumuz makamın, mevkinin önemli bir unsuru olduğunu da buradan ifade etmek istiyorum.

Tekrar tekrar teşekkür ediyorum.

Komisyon Başkanı olarak Komisyon Başkanlığının bana verdiği yetkiyle sizlerin sorularını cevaplıyorum. Zamanı yönetme adına da planladığımız bir süreçti, ben tekrar teşekkür ederim. Bu konudaki duyarlılığınız ve çalışmalarınız için çok teşekkür ederim.

Şimdi, milletvekili arkadaşlarımıza sırasıyla söz vereceğim. Onlar da sizin sorularınıza kendi perspektiflerinden, kendi yaklaşımlarından cevaplar verecekler. Sonrasında da yine soracağınız, söyleyeceğiniz şeyler olursa, önerileriniz olursa ben sizlere söz vereceğim.

Sözümü bitirmeden önce, biz de Komisyon olarak sizlerden bir şey isteyebiliriz. Soruların hepsi ihtisas konusu, çok geniş alanlarda ama çevreyle ilgili soru Konya'dan geldi, diğer arkadaşların da sorularının içinde kısmi olarak vardı. Sizlerin de mesela çevreyle ilgili çocuk meclislerinde il çocuk komitesi olarak projeler yapılabileceğinizi düşünüyoruz. Bu farkındalığı oluşturmada çocuklarımızın da aslında çok iyi bir ayna olacağını ifade ediyoruz. Öyle çalışmalarınız olursa biz de destek veririz, o çalışmalarınızda yerinde incelemeler yapabiliriz; genişlemesi, Türkiye'ye yayılması, hatta dünyaya yayılabilecek şekilde olması için desteklerimiz olabilir. Sizler de bir adım atarsanız biz de sizlerin elinden tutarız diye düşünüyorum.

Çok teşekkür ederim, çok sağ olun.

Komisyon üyelerimizden kim önce söz almak ister?

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Ben...

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Komisyonumuzun asli üyesi değilsiniz ama önce Komisyonumuzun asli üyelerinden söz almak isteyen? Yok.

Komisyonumuzun asli üyelerinden söz almak isteyen yoksa buyurun.

NEVROZ UYSAL ASLAN (Şırnak) - Teşekkürler.

Öncelikle bir kez bile olsa çocukların burada bir arada olması ve kendi karar, merci mekanizmalarından temsil olarak buraya gelmesi çok çok önemli. Burada sizlerin aklında -belki tek soru sordunuz- belki onlarca soru var. Şu an her ne kadar burada hazırlanan sorular ve cevaplar üzerinden biraz bir kurgu hâliyle karşı karşıya kalsak da sizlerin, sembolik olarak değil gerçekten başka sormak istediğiniz, merak ettiğiniz sorular varsa haricen de burada sormanızı, cevaplamanızı isteriz.

Çocukların katılım hakkını sadece sembolik, sınırlı günlerde değil... Şimdi sizin temsil ettiğiniz komitelerin kuruluş gerekçesi aslında Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi. Burada da çocukların katılım hakkı; yerelerde, belediyelerde, okullarda, yaşadığı şehirlerde, sivil toplumda çocuk alanlarının belirlenmesi ve okul ihtiyaçlarında çocukların yaşamını, eğitimini devam ettirmesi yönüyle tüm kararları alacak bir mekanizma. Aslında Türkiye devletinin kurmak zorunda olduğu bir mekanizmanın bir parçası ve karar vericisi konumundasınız ve kendi hayatınızla ilgili karar verici noktada olmanız... Her ne kadar 81 ilde kurulu olduğu söylene de çocuk meclislerinin yeterince aktif ve faal olmadığı, hazırlanan raporların tüm bakanlıklar tarafından yeterince strateji belgelerine yansımadağı eleştirisini söyleyeyim. Aranıza Çocuk Meclisi temsilcisi olan var mı komite haricinde? Yani burada bir, en azından Türkiye'yi temsilen genel olarak Meclis üyesi olması açısından çok önemli ama hazırlanan çalışmaların

yeterince dikkate alınması gerektiğinin, çocuklarla ilgili kararların kendileri tarafından verilmesinin öneminin tekrar altını çizerek başlıyorum.

Aranızda MESEM'de okuyan var mıydı? Yok. Fırsat eşitliğinden bahsettik, çocuk işçiliği sorusu geldi ve maalesef, sizler gibi okulda okuyan ama meslek eğitim liselerinde ya da meslek eğitim ortaokul sonrası giden, burada "çocuk işçiliği" adı altında çalıştırılan çocuklar var ve şu an en az 78 çocuk yaşam hakkı ihlal edilerek yaşamını yitirdi. TÜİK'e göre 4 çocuktan 1'i işçi, o çocuk işçiliği sorusu en az bizler kadar çok önemseydiğimiz bir mesele. Ancak bunun önleminin alınmasının çok daha ileri düzeyde, buradaki toplamın ve Meclisin çok ileri bir düzeyinde olduğu açık.

Öğle yemeği, süt verilmesi, yeterli beslenme meselesiyle ilgili çokça şey söylendi. Maalesef, şu an okuduğunuz okullar, öğretmenlerinizin sayısı, her branşta okul öğretmeninin olup olmayışı, teknolojik imkanlara erişim; EBA söylendi ama birçok yerde birçok sıkıntı var. Fırsat eşitliği sadece geldiğiniz iller açısından bile merkezden mahalleye, mahalleden köye, hatta diğer şehirlerdeki -burada Şırnak, Van, Diyarbakır, Urfa vekillerimiz var; ben de Şırnak vekiliyim- çocukların 40-50 sayısında sınıflarda ya da öğretmenler olmayıp, bir öğretmenin birden fazla ders verdiğini... Bunun, sadece oradaki çocukların değil tüm çocukların da ortak sorunu ve kararı olması gerektiğini düşünüyorum.

Sadece okullar değil bugün özel ders alımı, dershaneye gidip gitmeme... Mesela "YGS kalkacak mı, üniversite giriş sınavı?" diye soruldu. Okullar dışında bugün en büyük ekonomik meselelerden bir tanesi dersane parası, özel ders alıp almama meselesi. Bunlarla ilgili olarak da aradaki fırsat eşitsizliğinin kalkması için çokça çabaladığımızı bilin. Ancak maalesef, bu konuda çok ileri düzeyde olmadığımızı, en azından kendi açımdan söyleyebilirim.

Yine, erken yaşta evlilik meselesinde belki geçmişe göre çok daha ilerideyiz kız çocuklarında ancak hâlâ bu konuda... Okulu terk eden hiç arkadaşınız oldu mu? Okula devam etmeyen oldu mu? Devam etmediğinde ne yapılıyor hiç biliyor musunuz? Yani arkadaşınızı merak ettiğinizde, gidip sorduğunuzda bir cevap alabiliyor musunuz? Okulda hocaların, müdürlerin bunun takibini yapması noktasında çok daha kaliteli ve sistemli bir mekanizma olması gerektiği açık.

Bugün çocuk işçiliği ifade edildi; şu an 1 milyon 474 bin resmî olarak kabul edilen çocuk işçi var ancak kayıt dışı olarak bunun 3,5 milyon olduğu tahmin ediliyor; bu rakam çok çok yüksek bir rakam. Bizim, çocukların eşit bir şekilde -Anayasa 10 dâhil olmak üzere- sadece yaşadığı coğrafyada dili için, mensubu olduğu millet için, imkânları için, ekonomik koşulları için ayırım gözetilmeden tüm çocukların ortak bir yaşamda o geleceğini sağlayabilmemiz için eşit koşulları önce sağlamamız gerekir. Evet, çocuklar bizim geleceğimiz ama gelecekte eşitlenme bugün de eşitlenmeyi getirir. Bugün de eşitlenemeyen çocukların ileride eşit, ortak bir mesleki yaşam, toplumsal bir yaşam öremeyeceği noktasında açık bir soru soruldu; İsrail üzerinden daha çok cevap verildi. Belki bunlar çocuklar için ağır meseleler, bu kadar ağır soruların sizlere sordurulması, burada cevaplanması benim çok tasvip edeceğim meseleler değil.

Savaş, ölüm, yaşam hakkı bunlar tabii ki sizlerin de donanım olarak, birikim olarak, en azından karar verici olarak es geçmeyeceğiniz bir mesele ama çocuklar için çok ağır. Şunu ifade etmeden geçemeyeceğim: Bugün ben Şırnak'ta yaşıyorum ve Şırnak'ta eğitime gidemeyen, okula devam etmeyen, köylerde okul olmadığı için merkeze gelen ve birçok sorun yaşayan binlerce çocuk var; aynı zamanda, sokakta oynamak zorunda kaldığı için zırhlı araçlar tarafından ezilen çocuklar da var. Sadece bugün birçok ülkenin savaş politikalarını konuşuyoruz ama gerçek anlamda çocukları korumak, sadece o ülkelerdeki savaşı durdurmakla değil uluslararası arenalarda değil kendi ülkenizdeki çocukların yaşam hakkını korumayı sağlamakla da olur. Bakın, TÜİK verileri söylendi. PISA'nın ifade ettiği üzere, 2024'te şu ana kadar önlenebilir sebeplerle 777 çocuk ölmüş. Buna sağlıktaki eksiklikler, trafik kazaları, birçok diğer mesele dâhil ve bunun 61'inin devletin operasyonel ve devletin güvenlik görevlileri tarafından yaşamını yitiren ya da mayından ya da işte patlama sonucu yaşamını yitiren çocuklar olduğu gerçeği var.

Bugün burada belki iki ayrı dünya yani iki ayrı kutup görüyoruz; coğrafi eşitsizlik, fırsat eşitsizliği meselesi çokça gündemimizde. Bugün buradaki gündemler ve konular açısından da bir kez daha kendini bir yönüyle gösterdi. Bizler, çocukların kendi kararını, kendi yaşamını, kendi hayatını belirleyebileceği bir birey olarak esas alınmasını, kararlarda yer almasını istiyoruz. Çocuk komitelerinin, çocuk meclislerinin sadece Birleşmiş Milletler Sözleşmesi kapsamında kurulması gereken mekanizmalar gibi değil gerçekten işler, gerçekten karar verici, yerelden merkeze tüm alanlarda gerçek anlamda dikkate alınması gerektiği bir mesele olarak görüyorum.

Ve çocuk hakları il komitelerinin özellikle yaşadığımız bölgede... Yani ben Şırnak'tayım, dünden beri arıyorum, koordinatöre ulaşamıyorum; bu konuda neler yapıldı, ne çalışmalar yürütüldü, kaç çocuk var, koordinatör kim, kaç öğretmen bunu koordine ediyor, bunu bile öğrenemedim. Yani bu anlamda, il çocuk hakları komitelerinin -en azından Şırnak için söyleyeyim- gerektiği gibi yerinde ve düzenli şekilde işlemediğini, bu konuda da 81 ile 81 şekilde denetim, dikkat ve özen gerektiğini hatırlatarak bitiriyorum.

Tekrardan hoş geldiniz. Hepinize çalışmalarınızda, aldığınız kararlarda başarı, şans ve sağlık diliyorum çocuklar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun.

MEHMET SAİT YAZ (Diyarbakır) - Değerli Başkanım, değerli milletvekili arkadaşlarım; siz muhterem misafirler, çocuklarımız, torunlarımız, evlatlarımız, Afyon'dan, Konya'dan, Ankara'dan gelen siz kardeşlerimiz hoş geldiniz. Sizleri tebrik ediyorum, bu yaşıma rağmen sorduğunuz sorular gerçekten beni ciddi bir şekilde etkiledi. Biz büyüklere düşen büyük bir vazife var, sizlere yaşanabilir bir dünya şartlarını oluşturmak hem memleketimizde hem etrafımızda ama maalesef bununla alakalı çok iyimser bazı sonuçlar söylemeyeceğim.

Sizin sorduğunuz sorular beni etkiledi dedim. Bu yaştaki çocuklar, mesela, Afyon'dan Bedirhan Çelebi çocuk yaşta zorla evliliğin önüne geçilmeyle ilgili soru sordu. Afyon'dan Şüra Erdoğan "Savaşlarda çocukların haklarını korumak ve onları o olumsuz şartlardan muhafaza etmek için Meclis bir şey yapıyor mu?" dedi. Hümanur Kalaycı kardeşimiz "Dijital mecra ve televizyonlardan yayınlanan zararlı yayınlarla ilgili Meclis bir şey yapıyor mu?" diye sordu ve Nurettin Uyanık çocuğa karşı şiddet ve göçmen çocukların eğitimiyle alakalı soru sordu. Bu sorduğunuz konular, sadece -ben de AK PARTİ'nin Diyarbakır Milletvekiliyim- bir iktidar partisinin milletvekillerinin sorunları değil Meclisin sorunlarıdır bunlar. Burada bulunan iktidarıyla, muhalefetiyle milletvekillerimizin tümü, herkes kendi açısından bu sorunları çözmeye uğraşıyor; inşallah, muvaffak olacağımıza inanıyorum ben.

Demin de ifade ettiğim gibi, bütün hedefimiz ve gayemiz sizler için yaşanılabilir bir dünya yaratmak ve o şartlara sizi kavuşturmaktır.

Hepinize teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun Sayın Vekilim.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Kıymetli çocuklar, bugün Meclisin çok kıymetli misafirleri vardı, biz sizlerle ve birlikte gelen eğitimcilerinizle birlikte olmaktan büyük keyif aldık.

Sorularınız çok nitelikliydi. Hepiniz geleceğin liderleri, geleceğin iş insanları, geleceğin mühendisleri, polisleri, çiftçisi olacaksınız, inanıyoruz. Bütün bu meslekler bizleri, ülkemizi geleceğe güvenle taşıyacak meslekler ve sizler büyüdüğünüzde bu mesleklerden birini seçeceksiniz -daha pek çok meslek var elbette- ama bizim görevimiz de sizlere nitelikli bireyler olabilmeniz için bu yolu güvenli bir şekilde açabilmek. Türkiye Büyük Millet Meclisinin görevi, sizin güncel sorunlarınıza ve ihtiyaçlarınıza güncel çözümler üretmesi, güncel kanun teklifleriyle tıkanıdığınız, duvara çarptığınız noktalarda sizlere alan açması, duvara çarpacağınız hiçbir alanın kalmamasını sağlaması. Şuna inanıyoruz biz: Aslında, sizler mutlu olursanız ancak geleceğe güvenle ve umutla bakabilirsiniz -değil mi- mutlu bir çocuk ancak geleceğini umutla inşa edebilir, hayaller kurabilir. İşte, bizim en öncelikli görevimiz, size güzel hayaller kurdurabilmek, sizlerin mutlu olmasını sağlamak, güvende kalmasını sağlamak. Biz bunun için çalışıyoruz, iktidar ve muhalefet, hiç ayırt etmeden çünkü çocuk, siyasetüstü bir konudur.

Psikolojide bir deyim vardır "bardağın dolu ve boş kısmını görmek" diye. İktidar partisinden, Sayın Başkanlarımızdan aslında ülkemizin, devletimizin yaptıklarını, kurumların çalıştıklarını duydunuz ama hayat ilerliyor. Dijitalleşme, toplumsal hayattaki gelişmeler yeni sorun ve ihtiyaç alanları açıyor bizim toplum hayatımızda ve sizlerin hayatlarında; elbette eksiklikler çıkıyor, elbette bölgesel farklılıklar çıkıyor. Değerli vekillerimiz güneydoğudan bahsettiler, güneydoğu vekilleri orada yaşanan sorunlardan bahsettiler. Bizim aslında -dediğim gibi- iktidar ve muhalefet partisi ayırt etmeden siz çocuklar için gerçekten samimiyetle, vicdanla, merhametle yolumuza bakmamız, çalışmamız ve burada bir güç birliği yapmamız gerekiyor. Bu Mecliste bu dönem -dönemler var meclislerde, biliyorsunuz- bunun mümkün olabileceğini düşünüyorum ben Meclisin bileşenleri açısından ama sizin o güzel gönüllerinizin desteğine çok ihtiyacımız var. Lütfen bizimle iletişimde olun, taleplerinizi, ihtiyaçlarınızı, görüşlerinizi bize iletin; biz de sizler için elimizden geleni yapmaya devam edelim. "Dijitalleşme" dediniz ya, bence sosyal medyada da dijitalleşme açısından elbette faydalar var, olumsuz tarafları var ama faydalar da şu: Hiç ulaşamayacağınız kişilere dijital medyadan mesaj atarak aslında ulaşabiliyorsunuz; derdinizi, sıkıntınızı, sorunlarınızı ya da güzel dileklerinizi iletebiliyorsunuz. Lütfen bizimle iletişimde kalın. Biz sizler için çalışmaya gönüllüyük, daha güzel yarınlar için, daha güvenli, huzurlu, refahlı, kalkınan Türkiye için çünkü bu ülkenin gerçek beka meselesi sizlersiniz, bunu çok iyi bilin. Siz bu ülkenin en önemli insan kaynağısınız ve biz sizleri hem çok seviyoruz hem çok değer veriyoruz ve sizlerle yol yürümek için canıgönülden... Bakın, burada saatlerdir bizler de iktidar-muhalefet el birliğiyle sizleri dinliyoruz, sizlerden gelen önerileri dinliyoruz ve sizlerle iletişime her zaman açığız.

Çok teşekkür ediyorum tekrar hepinize, şeref verdiniz buraya geldiğiniz için.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun Sayın Vekilim.

AYYÜCE TÜRKŞ TAŞ (Adana) - Ben de Ayyüce Türkş Taş, Adana Milletvekiliyim. Hepinize ben de hoş geldiniz diyorum.

Ayrıca, bugünün benim için ayrı önemi var çünkü yeğenim Yaman Akman da aranızda, ayrı bir gurur duyuyorum, Ankara Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisinden geldi; hoş geldiniz.

Çocuklar bir milletin tabii ki geleceği, o yüzden çok önemli ve böyle katılımlı ortamlarda var olmaları da tabii ki çok önemli ama ben diğer konuşmacılardan farklı olarak şunu belirtmek istiyorum: Biz aslında çok şanslıyız çünkü dünyada belki hiç eşi benzeri olmayan bir şeyi Yüce Atatürk bize armağan etti, 1920'de bu Meclisi kurdu ve Meclisin kuruluş günü 23 Nisanı da Türk çocuklarına armağan etti; bu, dünyada eşi benzeri olmayan bir şey ve aynı zamanda "cumhuriyet" de çok önemli bir kavram Türkiye'nin sahip olduğu. Cumhuriyetin sunduğu eğitim sistemi de öyle güzel bir eğitim sistemi ki Türkiye'deki her insanı aslında eşitledi; Çoban Süleyman geldi, Türkiye'ye Cumhurbaşkanı oldu. Siz belki bu hikâyeleri pek duymuyorsunuz ama hepimizin annesinin, babasının böyle hikâyeleri var. Çocuklar başarılı olduğu yerlerden çıkıp, gelip Türkiye'nin sahip olduğu cumhuriyetin verdiği güzel eğitim sistemiyle, devlet desteğiyle okuyup çok iyi yerlere geldiler; bu devleti, bu milleti yönettiler, yapamadıkları hiçbir iş, hiçbir yer yoktu. Yine, sizin devirlerinizde de var. Ben şu anda tam bölgeleri bilmiyorum ama mesela Iğdır'dan LGS 1'incisi bir kız öğrenci var, aynı zamanda YKS'de de 1'inci oldu. Gerçekten çalışmak isterseniz, başarmak isterseniz önünüzde hiçbir engel olmayacağını bu da bir ispatı ama eksik yok mu? Çok eksik var. Türkiye o kadar ileri bir noktadayken nasıl git gide geriye geldi, onu bizim öncelikle düşünmemiz lazım; bu eğitim eşitliği nasıl bozuldu, onu öncelikle düşünmemiz lazım. Şırnak'taki 50 kişilik sınıflardan bahsettiniz, Ankara'da da aynısı var, bana gelenler var, Adana'da da aynısı var, iki sınıfa bir öğretmen bakıyor. Bu, Türkiye'nin genel bir problemi. Türkiye Cumhuriyeti devleti zaten tüm Türkiye'ye eşit haklar sunan bir Anayasa'ya sahiptir, herkes bu Anayasa'da eşittir, hiçbir bölgeye, hiçbir kesime hiçbir zaman bir ayrıcalık yapılmamıştır ama uygulamada aksaklıklar yok mu? Çok var. Biz de zaten onları düzeltmek için, o aksaklıkları ortadan kaldırmak için, bu ülkeyi daha refaha, daha feraha götürmek için bu koltuklarda oturuyoruz. Sizin gibi gelecek nesillerin daha güzel bir ülkeyi yönetmesi için, daha güzel bir ülkede yaşaması için ve daha başarılı olması için buradayız. İnşallah, sizin önünüzü açacak adımları kısa zamanda atarız. Daha güzel bir Türkiye'yi siz... Sizin zamanınızda böyle şeyler konuşulmaz olur ama hepinizin emekleri ve katkıları çok değerli.

Tekrar hepinize ayağınıza sağlık diyorum, teşekkür ediyorum ve 23 Nisan Çocuk Bayramı'nız da kutlu olsun diyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Buyurun.

MUSTAFA YAVUZ (Bursa) - Teşekkür ederim Başkanım.

Ben de tekrar tüm çocuklarımızın 23 Nisan Bayramı'nı tebrik ederek sözüme başlamak istiyorum.

Böyle bir toplantıda sizlerle birlikte olmak bizlere de gerçekten katkı verdi, değer kattınız. Hepinize teşekkür ediyorum. Zira, çocuklarımızın ülkemizin bugünü ve yarınıyla ilgili olarak böylesine güzel, önemli konularla iç içe olması, müşahhas bir

şekilde bu konuların içinde yer alması yarınları olan ümidimizi çok daha fazla artırmış durumda. O açıdan hepinize ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Tabii, bizler de özellikle Çocuk Hakları Alt Komisyonu olarak gerek dijital mecrayla ilgili konularda gerekse Türkiye'de yaşadığımız deprem sonrası 11 ilimizi kapsayan şehirlerde deprem sonrası depremin çocuklarımıza etkisi noktasında Komisyon olarak sürekli sahadaydık. Bundan sonraki süreçte de aynı şekilde her zaman bu çalışmalarımız Türkiye Büyük Millet Meclisi çatısı altında devam edecek.

Tabii, bir taraftan bizlerin burada yasa koyma noktasında Türkiye Büyük Millet Meclisi olarak görevimiz olurken Hükümetimiz de Cumhurbaşkanımızın liderliğinde yürütme anlamında kendisine düşen hususlarda gayretle çalışıyorlar. Sizler de sivil inisiyatif noktasında bu akışkanlığı sağlama açısından gerçekten çok değerlisiniz.

Ben iki şeyi belirtmek istiyorum: Bir taraftan hakları elde etme -çocuk hakları, insan hakları, yaşam hakkı noktasındaki haklar- konusunda birlikte mücadeleimiz sürecektir iken bir tarafta da uluslararası platform noktasında hakları elde edebilme anlamında güçlü ülke olmamız gerektiği de ortadadır. Bu anlamda Mustafa Kemal Atatürk'ün de bahsettiği gibi muasır medeniyet seviyesi belki meselenin özü. Bu noktada hakkı olmak başka ama o hakkı sağlayabilmek başka noktasında güçlü ülke olma yolunda sizlere olan inancımız tamdır. Değerlerimize sahip çıkmak ve bu anlamda üzerinize düşen en güzel şey de kendiniz için, ülkemiz için güzel bir eğitim ve çalışma sonrasında herkesin kendi üzerine düşeni yapması gerektiğini ben ortaya koymak istiyorum. Bu konularda hiçbir zaman her şey dört dörtlük, her şey tam anlamıyla değildir demeden veya hiçbir şey yoktur şeklinde bir bakış açısıyla bakmadan yaptıklarımız konusunda gayret ama eksiklerimiz konusunda da ayrıca görüp bu yolda yürümek ve bu işleri yaparken de işin negatif yönünden bakmadan, mazeretine sığınmadan tam anlamıyla yapmamız gereken ne ise onu yapmak ve bu tür mazeretlere sığınmamak kısmının da önemli olduğunu ben sizlerle paylaşmak istedim.

Tekrar çok teşekkür ediyorum, bundan sonraki yaşamınızda, çalışmalarınızda da başarılar diliyorum.

Başkanım size de teşekkür ediyorum.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Biz teşekkür ederiz.

Sayın Tanal, buyurun.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - Teşekkür ederim.

Değerli arkadaşlar, aslında siz beni çok geçmiş yıllarıma götürdünüz. Benim ilkokulum yatılı, ortaokulum yatılı, lise yatılı. Ben, devletin nohut ve makarnasıyla büyüdüm. O dönem, devletim bana 3 öğün sıcak yemek verirdi, şu anda da sizler yemekten bahsediyorsunuz, çocukların beslenme hakkından bahsediyorsunuz. Benim devletim bana spor ayakkabısı verirdi, yazın yazlık elbise, kıyafet verirdi, kışın kışlık verirdi bana; iç çamaşırından tutun çorabına varıncaya kadar. Hiçbir sorunumuz yoktu hatta daha ötesini söyleyeyim -belki, burada "Nasıl olur?" diyeceksiniz- devlet bize harçlık verirdi. Biraz önce değerli vekilim kalktı dedi: "Bir çobanın oğlu, rahmetli Süleyman Demirel Cumhurbaşkanı..." Benim rahmetli babam da bir çobandı, ben bir çobanın oğluyum. Atatürk cumhuriyetinin yarattığı fırsatlar eşitliği nedeniyle ben bu ülkede okudum, avukat oldum, 5 dönemdir de milletvekiliyim, huzurunuzdayım ben yani Atatürk cumhuriyetine ben borçluyum. Eğer Atatürk cumhuriyeti olmamış olsaydı Çoban Mustafa'nın oğlu Mahmut Tanal ne olurdu? Ya cezaevinde olurdu ya dağda olurdu ya ölmüş olurdu ya da köyde çoban olarak kalmış olurdu. Beni oradan aldı, buraya getirdi.

Bizim Atatürk cumhuriyetimiz bir Çin cumhuriyeti değil, bir Rusya cumhuriyeti de değil, bir Suriye cumhuriyeti de değil ama insan odaklı bir cumhuriyet, çocuk odaklı, çocuk haklarını, çocuk onurunu, insan onurunu savunan bir cumhuriyet. Onun için, o dönemde devlet bize yatılı olduğu için... İçimizde varlıklı olan ailelerin çocukları da vardı. Kantin vardı okulda -sizlerde de vardır herhâlde muhtemelen kantine- kantine o varlıklı aile çocukları alışveriş yapıyordu, biz yapamıyorduk, devlet bize maaş veriyordu.

Bakın, öğrencisine maaş veren devlet gitti, şu anda okul aile birliklerinden para topluyor arkadaşlar; gitti, geriye gitti, bizim daha ileriye gitmemiz lazımdı. Herhâlde benim bu anım, yaşadığım bu hayatım size nereden nereye gittiğimizi; geriye mi gittik, ileriye mi gittik çocuk haklarında; bu anı her şeyi ifade ediyor. 3 öğün sıcak yemek verirdi, yazlık ve kışlık elbisemi verirdi, spor ayakkabımı verirdi, devlet bana bir de maaş verirdi. Olay bu, işin özeti bu.

Size böyle bir gelecek yaşatamadığımız için de bir parlamenter olarak siz çocuklardan da özür diliyoruz. Çocuklarımız bize bu soruları sormamalıydı; beslenmeyle ilgili, eğitim eşitsizliğiyle ilgili. Bu sorunların çözülmüş olması lazımdı.

Özür diliyorum sizden.

Saygılar.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - Teşekkür ederim vekillerimizin verdiği cevaplara; kendi fikirlerini, düşüncelerini söyledikleri için. Oylama var, bir yandan mesaj geliyor ama ben de son olarak toparlamak istediklerimi, bazı vekillerimizin söylediği konularla ilgili bir düzeltmeyi tutanaklara girsin diye ifade etmek istiyorum.

Bu çocuk işçiliğiyle ilgili birtakım rakamlar verdi Komisyonumuzun üyesi olmayan milletvekili, şu an buradan ayrıldı ama ifade etmek istiyorum. Kendisi "Yüzde 24,9 kadar çocuk çalışıyor." dedi. Tabii, yani rakamları nasıl isterseniz öyle söylüyorsunuz, ben şimdi uzman arkadaşlardan doğru söyleyebilmek yani tam doğruyu ifade edebilmek için belgeleri, bilgileri istedim. Şimdi yüzde 24,9'un içerisinde var olan çocuklar kimler? Yasal olarak biliyorsunuz, 4857 sayılı İş Kanunu'na göre çocuklar 15 yaşından itibaren çalışabiliyorlar. Eğitimini engellemediği sürece, ağır ve tehlikeli yani bedenini zorlamayacak şekilde olarak İş Kanunu bunu belirlemiştir.

Bir de "ara eleman" denilen, Türkiye'de şu an yaşadığımız ara elemanda eksiklikten dolayı yaşanan bir düzenleme daha var; onu da ifade etmek istiyorum. Orada da okullarına devam ederek, meslek okullarında okuyan çocuklar okullarına devam ederek istihdama dâhil oluyorlar. O yüzden, bu rakam yüzde 24,9 oluyor; onu çıkardığımız zaman 15-17 yaş aralığında çalışan çocuk oranı TÜİK'in verilerine göre yüzde 4,4. Bunlar bir yandan okuyorlar yani eğitim hayatlarına devam ediyorlar, bir yandan da çalışıyorlar yasal çerçevede bütün sosyal statülerini koruyarak. Bunları da stajyerler, çıraklar ve aile işletmesinde çalışanlar olarak ifade etmek isteriz. Aslında söylenecek rakamlar çok fazla var yani anlatılacak ama bunu söylemek, altını çizmek istedim.

Aynı zamanda, Sayın Tanal da -sık sık aslında bahsettiği- devletin çocukların eğitime katılımı noktasında, dezavantajlı çocukları eğitime dâhil etme noktasında bölge yatılı okullarından bahsetti. Aslında -şu an yine ona baktık- 4+4+4'e geçtikten sonra

yani zorunlu on iki yıllık eğitime geçtikten sonra ilkokul kısmı kapanmış, ortaokul kısımları devam ediyor yatılı okullarda. Orada da Sayın Tanal'a, Vekilimize verilen aynı desteklerin hepsinin yine o okullarda devam ettiğini ifade etmek istiyorum.

MAHMUT TANAL (Şanlıurfa) - İlkokulu bitirmeden ortaokula geçemezsiniz Başkanım; önce ilkokul, birinci basamağa sunun önce.

ALT KOMİSYON BAŞKANI RADİYE SEZER KATIRCIOĞLU - 4+4+4... Ortaokul düzeyinde bu destekler devam ediyor. Zaten sorularımızın içinde eğitime katılmaları noktasında verilen destekleri ifade ettik. Hep söylüyoruz, bunlar için biz hani "Her şey tamam, oldu, bitti, yeterli." demiyoruz. Bunlar yapılması gerekenler ve daha iyisinin yapılması, "sıfır tolerans" ilkesiyle, bardağın tamamen dolu olduğu bir eğitim ve çocuklarımızla ilgili sorunların olmadığı bir Türkiye inşası için çalışacağız.

Yine, vekilimiz çocuk ölümlerinden bahsetti, ifade etti ama şunu de keşke bir Şırnak Milletvekili olarak söyleseydi. Ben Şırnak'a, Hakkâri'ye, Yüksekova'ya gittim, oradaki çocuklarla görüştüm. Sizin yaşıntıdaki çocukları terör örgütlerinin dağa götürerek, kaçıracak, ellerine silah vererek onların en önemli olan yaşam hakkını gasbettiğini de -bırakın eğitimi, yoksulluğu, beslenememesini vesaire- ifade etseydi aslında konuşması dört dörtlük bir konuşma olacaktı çocuklarımız için.

Çok teşekkür ederim tekrar, hoş geldiniz.

Sizlerle bu iletişimi çok daha sık yapacağız, çok daha farklı yöntemlerle hayata geçireceğiz. Alacağımız kararlarda sizlerin görüşlerini alacağımızı, özellikle sizinle ilgili konularda sizin görüşünüzün öncelikli olması için çalışmalarımıza devam edeceğimizi buradan ifade ediyorum.

Tekrar teşekkür ediyorum.

23 Nisan kutlu olsun.

Kapanma Saati: 16.34